4°
M. med.
197

4° Lat. med. 107.

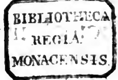
Digitized by Google

D. Augusti Quirini Rivini, P. P.

CENSURA MEDICAMENTORUM Officinalium.

LIPSIÆ,
Apud JACOBUM FRITSCH,
Anno M DCCI.

Digitized by Google

Digitized by Google

J. D.

FUit procul dubio Medicina, cum nasceretur primùm, paucissimarum herbarum scientia, præcipuè illarum, quæ in alimenta hominum cedebant. Ut enim sanitatem, quantum possibile, integram servarent mortales, ante omnia discernere salubria didicerunt ab insalubribus. Cumque deprehenderent oleribus etiam fructibusque vim inesse Medicamentosam, ac inter ea quædam laxare alvum, alia eandem obstruere, nonnulla refrigerare atquè sic porro, hinc cœperunt paulatim cogitare de regimine diætæ in morbis, ac postmodum etiam de reliquorum vegetabilium usu. Nec enim difficile fuit à minori ad majus argumentari: quando viderunt ab iis, quæ temperatissima eligebant pro cibo, corpus manifestè alterari, rectè judicarunt idem hoc magis posse cætera excellentiore odore ac sapore prædita. Urgente igitur necessitate tentare quævis obvia non dubitarunt; atquè sic paulatim copiam remediorum peperit multitudo ægrotantium medentiumquè. Nam & Græci, & Arabes, Barbari omnis generis idem experti sunt fatum; unde nec mirum est, tot exoticis hodie constare materiam Medicam, tot generosis & ignobilibus, tot laudabilibus & illaudabilibus, postquam literati & illiterati à mundo condito ad hanc usquè horam congerunt, quicquid placuerit. O nos felices, quibus officinæ patent instructissimæ, scilicet auro gemmisquè, margaritis aliisque pretiosis refertæ, stercoribus etiam variisque quisquiliis onustæ, ut pro lubitu quisque sibi eligere medicamentum valeat. Hæreo, an non Medicis major igno-

Digitized by Google

minia quam honor, Pharmacopœis damnum majus quam lucrum, ægrotantibus nausea potius quam desiderium atque fiducia inde nascatur, quod quævis promiscuè sine omni judicio coacervata tam sanctè custodiantur in Apothecis.

Horrent non pauci, ac horrerent omnes, credo, quæ præparantur ac distribuuntur in Officinis, si rescirent, quibus contaminentur lances, mortarium & reliqua utensilia. Novi fœminas, quæ morbum ac dolorem quemcunque pati, quæ mori malint, quam vel unicum granum guttulamve unicam è pharmacopolio assumere, quod aliquando audiverint, es käme allerley von armen Sündern in die Apothecke. *Quid quæso fieret, si & patibuli cranium cum usnea, si mumias solo aspectu abominandas, si stercora & lotium, priapos cum testiculis atque similia ibidem præparari ac dispensari ad curam ægrorum intelligerent. Hanc unicè ob causam memini Medicum in cura scorbuti alioqui felicissimum & per plures annos celeberrimum planè derelictum exosumque fuisse omnibus, quod cognoscerent eum lumbricos terrestres quotidiano in usu habere. Ast viperas etiam bufonesque, scorpiones atque araneas quis non fastidiat, ac nihilominus à Medicis magni nominis laudantur, medicamentis annumerata secretioribus.*

Sed Pharmacopœorum quoque interest plurimum certis limitibus coërceri multitudinem Officinalium non tolerandam. Bone Deus, quantum apparatum postulant simplicia, cruda & præparata, quantum composita. Utque major sit numerus vasorum ligneorum, vitreorum, stanneorum, multiplicantur entia præter necessitatem. Quid enim obstat, idem etiam remedium sub varia forma repeti; en tibi radicem ari siccatam, en pulverem radicis ari præparatæ, en feculam rad. ari. Si Cornu Cervi desideras, in promptu est integrum & raspatum, philosophicè non minus quam vulgari modo præparatum, vel saltem ustum: ecce magisterium C C. ut taceam gelatinam, essentiam, spiritum, sal vol. liquorem C C. succinatum &c. Usitata hæc tamen sunt, atque ideo jacturam hinc nullam facit Pharmacopœus. Quid si vero longa serie recenseam integras Classes Medicamentorum sub titulo Specierum, Confectionum, Rotularum, Trochiscorum, succorum inspissatorum,

Extra-

Extractorum, Pilularum, è quibus vix unum vel alterum præscribitur à Medicis politioribus. Destillandæ sunt ultra bis centum aquæ quotannis, sufficerent decem. Nec plures in usu Syrupi sunt, neque Conservæ plures necessariæ; si autem omnes parare oporteat, verendum ne saccharum consumatur universum, quicquid naves ex insulis Fortunatis apportant. Sed ponamus, ex iis, quæ in Catalogo tria millia circiter numerantur, supervacaneas esse duas tertias, annon feriatur maxima pars impensarum? hoc ergo damnum ut aliunde resarciatur, necesse omnino est, pretia usualium plus justo augeri, majore cum detrimento ægrorum quam fructu Pharmacopolæ: utpote qui domum integram, si modo sat capax fuerit, implere atque occupare inutili copia, pluresque famulos servosque nutrire constanter debet, ne desint, qui frustra colligant, præparent, asservent atque custodiant, alio tempore iterum ejicienda.

Ecquid Medici ad hæc? redundat profectò culpa non levis in illos, quippe quorum inspectioni ac regimini cum Pharmacopæi meritò subjecti sint tanquam ministri; nemo est, qui non existimet, Medicis placere, quæ non ex Officinis relegantur. Ponderemus jam, uti par est, Officinalium conditionem, & judicemus, annon pleraque in dedecus & opprobrium Medicorum coacervata videri queant. Si quis dixerit fortasse per negligentiam tolerari quæ ferenda non sunt, aut per imperitiam non discerni posse muscerdam à pipere, quid respondebimus? Enimvero non his demum diebus talia nobis in mentem veniunt. Legat, qui velit, saltem Joh. Bapt. van Helmont Pharmacopolium ac Dispensatorium modernorum, item Danielis Ludovici Pharmaciam moderno seculo applicandam, alios lubens prætereo. Neque tamen me prorsus inanem cepisse laborem puto, si quæ nondum satis dicta sunt, repetam, clariusque demonstrem, salva conscientia, salva existimatione nostra Officinas in eo statu, qui de præsenti est, relinqui nullatenus posse.

Luculentius id apparebit postea, ubi ostendero, quamplurima in iis haberi prorsus aliena, sordida, ignobiliora, spuria, superstitiosa, ridiculè præparata, incongruè mixta. De singulis agendum erit seorsim, quo magis distinctè cuncta intelligi queant. Sit ergo

Digitized by Google

Cap. I.

De

Alienis, ad Officinam Medicam haut pertinentibus.

§. 1.

Quanquam Catalogus Officinarum in rubro nil nisi medicamenta promittat, in nigro tamen occurrunt non pauca, quæ nomen illud nequaquam merentur. Nec ego mentionem horum facerem, nisi metuendum mihi sit, ne non attendisse videar, hinc inde medicamentis, quorum censuram in me suscepi, temere interjecta. Suppono nimirum tanquam firmum Pharmacopæi Officium in eo consistere, ut pro ægrotantibus medicamenta præparet à Medico præscripta. Quicquid ergo ad curam hominum à Medicis non adhibetur, ad officinam nullatenus pertinet.

§. 2.

Jam vero subsumo, 1. quæ *brutis destinata* sunt: *Aloë caballina, Sulphur caballinum, Ungventum ad ungulas eqvorum*, atque aliud *contra scabiem equorum, pulvis pro pecore, pulvis pro porcis.* Annon infra dignitatem est Pharmacopœi præparare, asservare, divendere, quæ meliore jure Officinam fabri aut stabulum hippocomi, vel ovile aut bubulci subulcive peram ornarent. Et quemadmodum artem Veterinariam exercere Medicum haud decet: ita nec risum ludibriumque istorum hominum effugere potest, qui ausit se talibus immiscere vel qualecunque lucellum inde sperare, ad quorum medelam innumera ubivis obvia expertus est quivis idiota.

§. 3.

Quid dicam 2. de *venenis*, uti sunt *Arsenicum album, flavum, rubrum, Auripigmentum, Cobaltum.* Utimur iis ad necandos glires ac mures muscasque, sed à Medico prudenti & conscientioso vix ac ne vix quidem annumerantur Medicamentis. Vidi Chirurgum castrensem, qui paucis arsenici

granis

granis loco vomitorii utebatur in cura febrium, modo felici, modo infelici cum successu, quod ipse mihi fassus est ingenue. Ponamus autem stomachum pituita plenum, à tali veneno minus non nunquam lædi, anne igitur securè datur? Anne licebit illud propinare omnibus promiscuè, delicatioribus ac tenerioribus? Siquè aliquando male cesserit, quomodo declinabimus à nobis temeritatis notam? Conferatur D. Georg. Ern. Stahl, Prof. Hal. Observat. Chym. Phys. Med. Curiosarum Mensis quintus.

§. 4.

Ecquid 3. *Pigmenta*, sibi volunt? *Bolus vulgaris*, *Creta*, *Ochra*, *Rubrica*, *Ærugo nativa*, *factitia & crystallisata*, *Cerussa citrina Miniumque*, *Cinnabaris factitia*, *Plumbago*, *Cadmia ferrei coloris*, *Argentum foliatum*, *scriptorium & Musicum*, *Aurum foliatum finum & bicolor*, itemque *scriptorium*. His adde, quæ regnum vegetabile subministrat, *Lignum Brasilianum rubrum*, *purpureum luteumque*, *caruleum Indicum*, *Lacmus*, *Laccam Florentinam & in rotulis*, *Orleanam*, *succum ceruispina*, & quæ sub titulo *Tornasolis* linteola succo heliotropii tricocci aut mori cerasorumve tincta. Quamvis enim nonnulla horum à quibusdam in usum Medicum aliquando vocentur; insignis tamen vel adeo singularis haud existit, quin alia ex Officinalibus in eorum locum surrogari queant citra periculum damnumve. Neque sequitur ad quasdam Compositiones illa præcise simplicia recipi debere, itaque hoc nomine in Officinis servanda esse. Quo enim jure Bismuthum, Magnes, Mercurius sublimatus, stannum Anglicum, Zinckum, Scorpiones, Tartarus, Radix Cynoglossæ, fructus Cacao, cum vaginiliis & frumento Indico è Catalogo simplicium omittuntur, cum tamen ad Magisterium Bismuthi, Emplastrum stipticum Crollii, Mercurium dulcem, antihecticum Poterii, flores Zinci, Oleum Scorpionum, Sal fixum, spiritum tincturamque Tartari, Pilulas de Cynoglossa, succoladamque recipienda sint: eodem jure omittitur Minium, ærugo, Creta &c. quanquam Emplastrum de Minio, Unguentum Ægyptiacum atque alia ingrediantur.

§. 5.

Digitized by Google

§ 5.

Si quis 4. *Cosmetica* etiam *Crollii* aliorumve rejiceret è Pharmacopœa, me facile consentientem haberet. Non ignoro Medicos omni tempore fuisse, qui eorum quoque curam in se susceperint: Quid? quod Chymici non minores sibi divitias ex oleo Talci quam ipso lapide Philosophorum pollicentur, siquidem fucus in aula carior quovis auro æstimatur. Infra d gnitatem nihilominus Medicorum & Pharmacopœorum esse videtur, quæ apud omnes myropolas vulgo prostant, Catalogo Medicamentorum officinalium inseri: Tales sunt *panniculi bombycini rubro colore imbuti*, Italis *le Pezette*, ad tingendas genas & labia: *Talcum*, præparatum tamen ad nitorem conciliandum cuti; *Sapo Venetus* & *odoratus cum spongia marina*, Balneatoribus ad sordes abstergendas utilior.

§. 6.

Idem 5. de *Odoramentis* in genere judicium esto; *Pomo ambræ, Trochiscis aliptæ moschatæ, de Gallia moschata, de benzoë cum moscho, de rosis cum moscho, pro fumo cum & sine moscho, baculis fumalibus cum moscho & sine moscho, Candelis pro fumo cum moscho & sine moscho, pulveribus pro fumo cum moscho atque communibus, pro divitibus atque pauperibus* quis utitur in curis ægrotantium? Num quis ex Officina petit *pulverem Cyprium?* quem barbitonsores & qui capillo crispando & ad ornatum componendo unice operam dant, gratis fere dispergunt exiguoque pretio venditant. Non dicam seplasiarios occurrere, qui suaveolentia ex professo parant ac miscent egregia, unde singulares novique prorsus emergunt odores, cum quibus comparari veteres tritæque compositiones nullatenus possunt. Itaque nec *balsama*, prout in Officinis habentur, in magno sunt valore, si antapoplecticum excipias ac forte rutaceum, in casu necessitatis quandoque desideratum.

§. 7.

Quem vero in finem 6. *Saccharata* in tanta serventur copia, non video. Nominantur octo ipsius *sacchari* species, *Canariense, candum album & rubrum, farinaceum, Melitense, penidi-*

nidium, rubeum, Thomæum; cur non additur ambratum? revera elegans. Sed fortaſſis unum inſtar omnium eſſe poterit. Hem! *Confectorum* ſeriem, *Rad. Acori, Amygdalarum dulcium, Aniſi, corticum Aurantiorum, atque Citri* &c. aut ſi *candiſata* mavis, ecce *radicem eandem Acori, fructus Amygdalarum dulc. Cortices aurantiorum ac citri* &c. Si vero ſucculenta magis palato arrident, *en Radicem Acori conditam, cort. Aurant. Citrique* atque ſimilia plura. Nec deſunt *Rotulæ aromaticæ cum moſcho, roſatæ cum & ſine moſcho, è berberum ſucco, diambræ, dianthos* atque ſic porro: item *Morſuli è berberum ſucco, è citro, è Cydoniis cum ſpeciebus & fructibus, Imperatoris cum fructibus. En panem Cæſareum, Martiumque ſimplicem atque compoſitum cum ſpeciebus.* Eſt & *Succolada* in promptu. Dolendum ſaltem pleroſque homines nauſeare delitias pharmacopœorum, juxta proverbium ab Helmontio allegatum: tolle iſtud, nam Apothecæ odorem habet; alioqui mundus non difficulter careret cupedinariis circa bellaria illa & ſaccharatas confecturas occupatis; careret quoque cauponibus aquariis, Thee, Coffee ac Succoladæ potum otioſæ plebi miniſtrantibus.

§. 8.

Crediderim autem in gratiam puerorum dulcia illa præparari; quid igitur Viris loco ſaccharatorum exhibebimus? procul dubio, quæ 7. commemoranda veniunt, *ſale acetoque condita*, majori appetitui excitando idonea. Hujus generis ſunt *Cappares in aceto vel cum ſale, Citri flores in aceto, Limones cum ſale, Olivæ cum ſale.* Cur non adjiciunt Cucumeres acidos cum halece, aut Braſſicam muriaticam cum botulo probe ſalito ac piperato? Extra jocum. In oppidulo, ubi Pharmacopœi labores reditusque parciores ſunt, nil vetat eum Chartas luſorias etiam, tabacumque cum fiſtulis ad fumigandum factis venundare, præſertim deficientibus tabernariis: aſt in Urbe nobili, mercatoria, imperiali, regia, tale quid fieri non cernimus. Saltim Catalogo Medicamentorum inſeri nequeunt.

§. 9.

Verum occurrunt adhuc plura 8. quæ *ad usus domesticos mechanicosque* magis quam formulas remediorum quadrant. *Cera Hispanica, rubra & viridis ad* sigillandum apta est: *arborea* hortulanis utilior: *Pix navalis* vietoribus & naupegis, *Colophonia* fidicinibus, *Ichthyocolla* vino clarificando, cœnopolis, arculariis ad glutinandum commoda. *Tripolis, Smiris, Pumex, & Alumen scissile* ad polienda metalla, vitra gemmasque optima artificibus perquam necessaria: sicuti *Gypsum & Calx viva* cæmentariis fabrisque murariis. At quorsum referam *sulphur citrinum* atque *vivum, mineram antimonii atque mercurii?* Quamdiu enim suppetunt flores sulphuris, non adeo pretiosi, possumus carere sulphure citrino ac vivo. Nec mineris antimonii mercuriive utimur in medicamentis, sed præparatis ex antimonio, & cinnabari nativa.

§. 10.

Ut itaque in summam hactenus recensita contrahamus, concludimus ita: Quæcunque ad curam hominum ægrotantium non adhibentur, ea tanquam aliena è Catalogo Medicamentorum officinalium ejicienda sunt: Atqui brutis destinata remedia, Venena, Pigmenta, Cosmetica, Odoramenta, Saccharata, sale acetoque condita, & quæ in usus alios domesticos mechanicosve asservantur, non adhibentur ad curam hominum ægrotantium. Ergo tanquam aliena è Catalogo Medicamentorum Officinalium ejicienda sunt.

CAP. II.

De *Sordidis ac nauseosis, quæ nomen Medicamentorum non merentur.*

§. 1.

Si afflicto afflictio addenda non est, pessime agunt omnino, qui ut opem ferant ægris, indiscriminatim quicquid in manus venerit, sordida ac nauseosa maximè propinant. Et quemadmo-

Digitized by Google

admodum hac ratione miseri ab usu Medicamentorum deterrentur, nec facile ullum levamen sentiunt ab his quæ abhorret natura: ita profecto Artem optimam ac se ipsum prostituit, & contemptui ac ludibrio vulgi exponit, qui non veretur in tanta egregiorum remediorum abundantia exhibere turpia quævis, foetore cadaveroso atque stercoreo molesta, sapore summe nauseoso ingrata, tota substantia homini etiam minus delicato, ac vel solo nomine, abominanda.

§. 2.

Ponamus enim iis qualemcunque medendi vim inesse, ergone porrigenda sunt ægrotantibus? non putarim. Medicum certe insignis arguit simplicitatis, si forte mutare nolit, quæ Veteribus in defectu meliorum usitata fuerunt. Sed minus prudens doctusve judicabitur, si loco hujusmodi nauseosorum substituere alia longe gratiora nesciat. Quasi vero specifica virtus adversus morbum quendam uni tantum rei à Creatore benignissimo concessa sit, qui potius hominis gratia condidit omnia, ut in casu necessitatis quoque reperiret undique terrarum, quibus succurreret suæ miseriæ. Videlicet ægritudo nulla est, ad cujus medelam non innumera dentur remedia; nostra proinde culpa i. e. ignavia nostra relinquuntur quamplurima, optima etiam inexperta: sed excusationem fortassis prætendere possumus, quandocunque nullus medicamentorum defectus adest; si vero in quodam morbi genere non nisi ejusmodi sordida profluant, graviter peccat qui desinit alia tentare aut saltem quærere apud Autores, usque dum repertum fuerit dignum aliquod gratumque medicamentum.

§. 3.

Inter ea quæ abhorremus natura, extra dubium 1. *Mumia* est cum omnibus è corpore humano desumtis, quorum nihilominus ingens numerus in officinis habetur. Est locus in Ægypto aliquot leucis à ruderibus Memphis distans, unde funera illa medicata, juxta relationem ocularis testis Breunin-

gii, Itinerar. Orient. pag. 158. & Petri de Valle pag. 103. erui ex arena & apportari ad nos solent. Quo morbi genere interierint, peste an veneno, incertum est; nec refert quo pacto servata fuerint, Aloë Myrrhaque, an resina cedria, vel asphalto. Inter rariora tamen officinarum custodiuntur sanctè: ac miscentur non modo in substantia cum aliis pro pulvere contra casum, & Athanasia magna & emplastro Apostolico, de Betonica, Crolliique stiptico; sed & paratur exinde quædam Essentia Mumiæ veræ, vel extractum, quod inter alia etiam Laudanum opiatum Quercetani Majus ingreditur. Cui bono? lege Renodæi Dispensatorium.

§. 4.

Verum qui Mumiam non odit, amet *piguedinem humanam cum medulla ossium, secundinam primiparæ* atque hinc paratum *Spiritum:* vel etiam *Spiritum & Aquam cerebri humani, Spiritum & Sal vol. sanguinis, urinæ, cranii humani, ol. cranii hum. gelatinam cran. hum.* & in forma pulveris *cranium patibuli, præparatum & ustum, magisterium cranii humani, ossa microcosmi præparata & usta.* Nec *cingulum è corio humano* displiceat: per me licet. Anthropophagia Scytharum, Americanorum & reliquarum crudelissimarum gentium damnatur ab omnibus; quis credat moratiores adeo immanes, ut è manu carnificis (non dicam Anatomici) turpilucricupidi repetant furum latronumque viscera, cadavera. Certè canis canem vix unquam degustat mortuum, &, quod magis miratus sum, cor etiam coctum non attingit: Quid vero nos impellit, ut ferociores ipsis videamur bestiis? Annon alia in promptu sunt, quæ vicem jam enarratorum supplere valeant? Annon balsamica, sanguinem congrumatum resolventia, juvantia partum, cephalica & antepileptica, cornua & ossa sufficienter, imo abundanter collecta extant in Pharmacopoliis? Quid opus est dilaniari hominem, assari & concoqui?

§. 5.

Atqui alia quoque animalia 2. commemoranda hic loci

ci sunt, insecta præcipue, *Viperæ ac Serpentes, Lumbrici, Bufones, Scinci marini, Scorpiones, Millepedes, Cochenilia, Apes, araneæ cum telis:* quæ partim integra, partim aliis immixta variisque modis præparata in usum trahuntur. *Spinæ viperarum earumque Magisterium, Sal vol. trochisci de vipera, exuviæ serpentum, oleum, Essentia, Spiritus & Sal vol. lumbricorum terrestrium*, & pulvis eorum in *pulvere ad lac augendum D. Michaelis, oleum scorpionum simplex & compositum &c.* Quæ vero temeritas est, medicamentis annumerare, ac non tantum exterius applicare corpori, sed interno etiam usu commendare ægroque propinare, quorum contactum omnes fugimus, dum vivunt, tanquam venenata vel nobis etiam exosa; siquidem nec post mortem arefacta oculis, naribus, linguæ arridere possunt.

§. 6.

Ejusdem dignitatis sunt 3. brutorum viscera & partes plerumque putridæ ac verminosæ: *Pelliculæ ventriculi gallinarum, Lupi epar, ventriculus & intestina, Vulpis pulmones & lingua, Vituli pulmones;* & quæ parantur ex his, *aqua pulm. vituli cum succ. Mynf. lohoch de pulmone vulpis* &c: Si ventriculus ventriculum sanat: si quid jecur comestum in morbis epatis, si quid pulmones valent in affectibus pectoris, satius erit præparare illos in Culina quam Officina. Sed pudet me fateri publicè, quod tam multi reperiantur inter Medicos, eruditos etiam, qui nescio quas vires specificas in ejusmodi quisquiliis latitare putant, cum tamen omnis illarum Virtus omnino manifesta sit. In membranosis partibus, ventriculis vel intestinis hærere magnam partem substantiæ glutinosæ, quæ acriores humores inviscare valeat, neminem fugit. Prodesse Phthisicis atque tussientibus mucilaginosa & gummosa vel gelatinosa quis dubitat? ita enim semina Gossypii, Altheæ, Cydoniorum, gummi Arab. & Tragacantha in pulvere Haly contra Phthisin, item decoctum & gelatina eboris vel CC. ad temperandam humorum acrimoniam utilissimè adhibentur tota die. In Ictero & Je-

Digitized by Google

coris affectibus amara laudantur ab omnibus. Fortasſis portio bilis, quæ in ductibus epatis ſupereſt, fortasſis abſinthium in quo aſſervatur aut Myrrha ex conſilio Zvvelferi admixta inter præparandum id præſtat, ſi modo quid epar lupi valet. Ita ſolent canibus corviſque invidendam eripere prædam, & à lanionibus, venatoribus ac Carnificibus redimere indigno pretio, quod alioqui penitus inutile foret.

§. 7.

Quid impedit quo minus 4. huc referamus *Hirci Cervique* vel *Aſini ſanguinem?* quorſum *Coagulum Leporis, hædique? fel lucii piſcis, perdicis, tauri,* & rariorem *Calculum fellis bovis?* Ecquid opus eſt *pinguedine canis & equorum jubæ* in tanta meliorum minusque nauſeoſorum multitudine? quaſi vero ad grumos ſanguinis reſolvendos, ad ſudorem movendum, ad ſedandos maniacorum furores, vel inſultus epilepticos atque ſic porro, innumera non proſtent medicamenta, & quidem egregia, prorſus inculpata. Siccine meremur gratioſorum Medicorum honores ac dignitatem? quando miſeros putido ſolamur auxilio. Et quanquam ab hujusmodi remediis interdum aliquod in ægros commodum redundet, nondum tamen ſequitur, ideo illa porrigenda eſſe; quod enim Medicaſtro licet, non ſtatim ingenuum decet Medicum, cujus Officium eſt non modo ægrotantes curare, ſed quantum poſſibile cito, tuto ac etiam jucunde curare, ſi quidem prudentis nomen tueri cupit.

§. 8.

Annon 5. cum regulis honeſti pugnat, *Priapis Teſticulisque* pharmacopolium exornari, qualia citra pudorem nemo aliàs attingit, ac ne quidem nominat. Ut tamen varietas delectet, aſſervatur *Priapus* alius *Cervi,* alius *Ceti,* alius *Tauri*, alius *Vulpis;* quanquam inter alimenta occurrant longe gratiora, ova ſorbilia, cochleæ atque oſtreæ cum gelatinis optime ſapidis, quæ augere ſperma & humores acres temperare ſuo glutine, in priapis unicè quæſito, valeant. Quodſi vero ex Officina tale quid nihilominus præſcribendum eſt, reſarcire jacturam merito

rito rejectorum priaporum, accedit non difficulter, si modo radices Satyrionis, tragacantham cum cæteris §. 6. laudatis seminibus, radicibus aliisque mucilaginosis & lactescentibus concretis adhibere velimus. Potius miror, quamobrem in Collectione *testiculorum* tam parci, solisque *apri* testibus contenti sint pharmacopœi, cum tamen à multis etiam equi, cervi, leporis atque galli coleos mirum in modum extolli, latere neminem queat. Interim sub erroneo nomine testiculorum Castoris asservatur *Castorium:* quod sane mulierculis, quibus svaveolentia displicent, negare nolim: si modo Medici politiores non adeo delectentur ejusmodi sordibus. Sit ita, egregie fœtere, necare vermes, expellere omnis generis exanthemata, pollere facultatibus nervinis ac uterinis, quid tum postea? Non desunt alia, etiamsi Castoreo carerent Officinæ. Quid de Galbano, Asa fœtida, & Sagapeno vobis videtur? & quæ parantur ex fuligine, succino atque similibus nihilo ignobiliora: ut Salia vol. taceam cum oleis empyreumaticis, in specie camphoram & petroleum, quæ instar omnium esse possunt.

§ 9.

Jam vero Crabrones irritabo, ad minimum scarabæos si 6. stercora, temere illata, ex Officinis Medicis relegari ac in perpetuum excludi velim. Quis citra indignationem ferat *stercus canis,* quod alias calceis è pavimento propellere, aut per errorem calcasse piget. Ast, inquis, album eligitur, nempe canis ossa rodentis. Pudeat! annon jam in promptu sunt ossa variis modis præparata, quibus in cura febrium, etiam vulneratorum, in Dysenteria, Colica &c. utimur optimo cum successu. Numquidà CC. usto aut si mavis philosophice calcinato differunt ossea illa excrementa, si stercoreum fœtorem nolis desiderare? Hunc vero extra controversiam optat, qui aquam vulnerariam Strehlensium ex eo per destillationem elicit. Quis non cinnabarim nativam, succinum atque alia plura præferat *stercori pavonum,* quando vertigo aut Epilepsia medelam poscit. Cur in Angina recipitur *nidus Hirundinum* probe fœdatus, cum limum

mum terramque omnem insigniter extinguere inflammationes & refrigerare, lippis & tonsoribus, non dicam Mulomedicis, notissimum sit. Quem in finem paratur *Sal fimi Columbini?*

Oesypa quid redolent, quamvis mittantur Athenis?

ait Ovidius. Scilicet ut ovium stercus referant, colligenda est ad illorum præparationem *lana succida* è feminis potissimum, eaque non lota. Adeone tantam in stercore spem atque fiduciam collocare juvat? Id vero durius dictum poterat videri: mutentur exosa ista nomina, res ipsa fortasse minus odiosa erit. Qui stercus nominat, etiamsi ambram vel zibethum spiret, nauseam movet inevitabilem: ast œsypum vel album græcum quis non toleret facilius? Id procul dubio habuerunt in animo, qui *aquam omnium florum* appellarunt, ex recenti vaccarum stercore destillatam. Nondum tamen se satis liberarunt ab omni culpa: saltim ignorantiæ turpis notam vix ac ne vix quidem à se declinare potest, qui plus fidit bovis cerebro quam ingenio proprio aut arti suæ, in eligendis herbis refrigerantibus vel emollientibus.

§. 10.

Apage indoctum ac rude pecus! Stercus & urina illorum sint fercula digna, qui Arti Medicæ nobilissimæ aspergere istam labem non dubitarunt, nunquam iterum eluendam: qui lolium tritico miscuerunt cacodæmonem imitaturi, *h. e.* quævis turpia, obscœna, sordida laudatissimis adjecerunt medicamentis, cum tamen Altissimus è terra produxerit pro immensa bonitate sua copiam à viro prudenti nullatenus contemnendorum. Annon justam cavillandi ansam Calumniatoribus suppeditant, me judice, indigni, quorum nomina in Ordine Medicorum Gratiosissimo tolerentur. Itane Artem optimam, prorsus Divinam, conspurcare, ludibrioque omnium exponi fas est? Non putarim. Quapropter nec materiæ huic tractandæ diutius inhærere mihi est volupe. Colligo sic potius: Quæcunque nauseam inevitabilem ægris creant, Medicosque simplicitatis, imperitiæ vel socordiæ arguunt, ea nomen medicamentorum

torum

torum haud merentur. Atqui sordida illa, Mumia & quæ desumuntur ex Cadavere humano, insecta plus minus venenata, brutorum viscera, partesque aliæ putridæ ac verminosæ, pudenda potissimum atque stercora, cum omnibus inde paratis, ægris nauseam creant inevitabilem, Medicosque simplicitatis, imperitiæ vel socordiæ arguunt. Ergo Sordida illa nomen Medicamentorum haud merentur.

CAP. III.

De *Ignobilioribus & indignis quæ asserventur in Pharmacopolio.*

§. 1.

QVanquam nihil tam abjectum ac ignobile sit, quod non aliquando, positis nimirum certis circumstantiis, egregie prodesse valeat; nihilominus ad Prudentiam Medici pertinere arbitror, ut hoc etiam in passu electio instituatur debita; alioqui fieri potest facillime, ut ex contemptu medicamentorum adeo vulgarium vilissimorumque omnis in medentem & medicinam fiducia pereat, non sine præsentaneo & insigni ægrorum damno: Sed ignobiliora occurrunt varii generis, quædam pretio, aliqua virtute, atque alia usu minus celebria. Ratione pretii spernuntur communiter viliora, quibus vel nullum vel exiguum statui pretium potest. Ratione Virtutis respuimus merito exoleta, corrupta & potissimum virulenta. Ratione usus videtur minus consultum Officinam onerare inusitatis atque superfluis, ubi non desunt meliora frequenti constantique usu nobilitata. Verum laboris haud pœnitebit, si paulisper discutere velimus, quæ in pharmacopoliis coacervata huc pertinent.

§. 2.

Etenim 1. videmus curiose asservari alias *rejectanea*: *Ungulas equi* ante fabri officinam, *Asini* è loco cadaveribus destinato

nato colligendas: *Cornua pilosque hirci, pilos leporis, pennas perdicis, testas ovorum*, non dicam *Ostrearum & Concharum: putamina Castanearum & nucum juglandium: nucleos Cerasorum, Dactylorum, Mespilorum: carillos Berberum Rosæque sylvestris: semina Citri, Limonum & Aurantiorum*: item vilissima hæc, ubivis obvia: *Lenticulas palustres, Herbam equiseti, folia Quercus, Tiliæ, Hederæ, Salicis, Fraxini, Pruni sylv. Mori, Corni, Persicorum, Ribium, Mespilorum, Cydoniorum, Vitis, Buxi, folia & summitates Lupuli, folia & Cortices betulæ atque juglandis arboris, Glandes quernas, porcorum pabulum, cum suis cupulis*. Hæc & similia, siquidem lacus, arvum, sylva vel hortulus pene omnis fert, ut gratis etiam in magna quantitate haberi queant, mallem ad minimum in Catalogo Medicamentorum officinalium omitti, ne male audiant & Pharmacopœus & Medicus; hic namque putatur tam vulgaria æstimando parum sapere ultra tritissima empyricorum, rhizotomi vel anicularum experimenta: ille videtur omnes congerere quisquilias, saltim ut lucrum exinde majus reportet.

§. 3.

Nec dissimilis erit 2. de *domesticis* & culinam quotidie ingredientibus sententia. Numquis à pharmacopola postulat *Lactucam, Endiviam, Scariolam, Acetosam vulg. aut hispanicam, Petroselinum, Cerefolium, Feniculum, Anethum, Lepidium, Cochleariam, Nasturtium aquat: & hortense*, quippe quæ in acetariis & embammatibus aliisque modis à Coquo præparata omnibus magis arrident. Quem non delectant *radices Pastinacæ, Pistacia & Pineæ?* item *Pruna, fructusque rosæ sylvestris*, quæ inter alimenta solent apponi haud raro: quemadmodum *Avellanæ, Lampertianæ* præsertim, *Nucesque aquaticæ, Ficus hispan. & Massilienses, Dactyli, Amygdalæ dulces imprimis Ambrosinæ cum passulis* inter bellaria. Quis non pulmenta *ex Amylo vel Oryza Miliove* aut juscula ex Lentibus, Hordeo & Avena juxta leges cibarias parata lubentius sumat? quam secundum regulas artis pharmaceuticæ confectas *ptisanas* aut *decoctum Divi Ambrosii*,

brosii, vel hordei simplex atque compositum. *Si Brassicæ* tam eximiæ facultates sunt, ut hac medicina teste Plinio, sexcentum annis servatus sit Populus Romanus absq; Medicis, cur non relinquimus eandem inter alimenta medicamentosa? Certe dubium est, an officinarum *Lobech s. eclegma de caulibus* æque salutare sit. *Canceris fluviatilibus* decenter coctis cedunt & *loboch & butyrum* inde confectum. Qui semel gelatinam, quam hodie coquus etiam ex ichthyocolla selectiore parare solet svaveolentem, egregie coloratam sapidamque degustavit, ei nunquam placere poterit *Gelatina CC. vel Eboris, nedum Cranii humani.* *Butyrum majale* tempore verno nec pauperum negatur mensæ, nemini non gratum quamdiu recens fuerit: postmodum vero amittit omnem gratiam etiamsi stannea pyxide argenteave servetur. Nimirum ægre ferunt pinguia ætatem, atque ideo satius est ex culina quam officina petere *medullam Vituli, Tauri, Cervi, pinguedinem Agni, Leporis, Apri, Porci, Anseris, Anatis domesticæ ac sylvestris, Gallinæ, Caponis & Anguillæ,* si quis tentare illarum vires velit.

§ 4.

Videamus igitur quæ *ignobiliora* sunt virtute, ac inter ea 3. commemoranda exoleta, odore scil. sapore ac virtute prædita. Quo ipso tamen non rejicio simpliciter inodora & insipida: sed quæ vires suas amittunt atque sic exolescunt dum siccantur & asservantur. e. g. *Radix Armoraciæ vel raphani rusticani* prout è terra eruitur & quamdiu succulenta est, saporem habet acrem, antiscorbuticum, summe diureticum, *Rad. & herba Ranunculi* etiam vesicas excitat, *Herba Acetosellæ* cum sibi similibus acidum sapit non ingratum, quemadmodum *Cochlearia, Nasturtium &c.* jamjam oleribus annumerata se sapore suo commendant, quamdiu virent. Sicca nullius pretii sunt. Annon igitur satius foret, ea ex officinis Medicorum dimitti. Nam & hoc pacto felicius in cura morborum progredi poterit Medicus, si præter medicamenta officinalia

v. g. in Cura scorbuti habeat nihilo ignobiliora, cibis intermiscenda, quæ citra nauseam copiose crebriusq; omnes assumunt. Si *Myrobalani* quicquam valent, *Chebulæ* nempe, *Citrinæ*, *Bellyricæ*, *Indæ ac Emblicæ*, tanquam pruna purgantia, quod tamen parum est, nisi melle, succo pomorum dulcium aut fortioribus etiam excitentur, longe potiora erunt pruna nostratium cerea & asinina, utpote de quibus certi sumus, quod alvum cieant. Hanc nimirum ob causam à magistratu loci hujus quotannis edicto prohibentur publico, ne quis illa venum exponat, quoniam compertum est dysenteriam haud raro nasci ab immoderato eorum usu, quem tamen evitare non licet, siquidem uno vel altero nummo emuntur plura, quam stomachus ferre valet sanitate illæsa. Quapropter miror ea loco Myrobalanorum in officinas non recipi; etenim hoc pacto definiri justa dosis, & declinari facillime hypercatharsis posset.

§. 5.

Quod si vero exoleta illa, utpote viribus orbata, tolerari nequeunt, quid fiet 4. de *Corruptibilibus* sive iis, quæ brevi temporis spatio rancorem, situm aliudque vitium non tolerandum contrahunt. Id §. 3. monui pinguibus accidere; quod non modo de *butyro, medulla & axungiis*, sed & *de seminibus oleosis atque oleis expressis* intelligendum est; exempli loco sint *pineæ, amygdalæque* tum quoque allegatæ, quibus nunc addere licebit *oleum commune & sperma ceti*, ut vulgo dicitur, cum omnibus inde compositis, qualia sunt *Pulvis Haly contra Phthisim, pulv. contra Calculum Augustanorum, unguentum potabile rubrum & viride.* Sed de mixtorum vitiis postmodum plura: hic loci contentus ero simplicibus. Atque inter hæc ipsa videntur fructus præ cœteris corruptioni obnoxii; *Ficus, Dactyli & Ceratonia* vermiculantur facillime: *Aurantiorum acidorum & dulcium, Citri, Limonum, Granatorum poma* putrescunt citius. Quamcunque vero diligentiam adhibeas in conservandis horum succis, per sulphurationem laguncularum, per olei

lei

Digitized by Google

lei velcera infusionem; nihil agis; paucos intra dies à pristina & naturali gratia multum remittit sapor: quod itidem accidere solet *succo berberum, ribiumque*, ac multo magis qui dulciores, aquosiores ac minus acidi sunt, *succo Betulæ, Rosarum, Semper vivi, Rubi id. Fragorum, Mororum, Pomorum borsdorff: Cerasorum, Cydoniorum.* Ut de omphacio s. immaturo uvarum succo nihil dicam. Salva igitur conscientia hos quoque succos cum fructibus suis ex officina ejicere possumus, liberum relinquentes Pharmacopœo, si à quoquam tale quid præscribatur, ut habita ratione temporis vel ab hortulanis, vel institoribus exoticorum fructuum, hic Lipsiæ Italis, defectum suppleat. Neque id vitio cuiquam verti potest, cum nullatenus teneatur facile parabilia & aliunde melius impetranda in promtu habere, alioquin etiam vinum, lac, serum lactis, ova, crustam panis & alia innumera suo inserere Catalogo deberet.

§ 6.

Cur vero tolerantur 5. *virulenta* & manifeste nobis infensa? Haud vereor id pronunciare de *lapide Armeno & Lazuli;* qui veram Cupri mineram in se continent, eo copiosiorem, quo plus cœrulei coloris habent. Evertunt autem ac erodunt stomachium pro more venereorum; ideoque lavantur multoties, ut acrimoniam & vim exurendi amittant, atque sic melancholicis ac maniacis propinari queant. Enimvero ponamus in morbo desperato illorum usum aliquando innoxium fuisse; ponamus etiam inter purgantia Lazuli convenientissimum esse, ratione substantiæ lapidosæ, quæ acidum in hujusmodi affectibus peccans insimul destruat; ergone vim habet exhilarandi, aut Cordialem, promiscue omnibus laudandam, quando per accidens quosdam juvat, humores præcipitando & exturbando acres: Occultatur autem Lazuli epithymo, polypodio, stœchade, spica Indica, succo eupatorii apiique *in pilulis Indis Haly*; epithymo, polypodio, aniso ac endiviæ succo in *pilulis de lapide cyaneo Mesue;* epithymo, aniso, fœniculo, mastiche fœniculique

que succo *in pilulis de 5. Myrobalanorum generibus Nicolai Alexandrini*: *In Electuario Diasenn: ejusdem Nicolai*: idem Lazuli temperatur cum bolo (rectius quam lapide juxta græcum Codicem:) Armena, avellanis, saccharo, cinnamomo, spica Ind. Sem. ocimi, folio Indo, croco, fl. rosmarini, melle despumato & aromatibus omnis generis: atque ita fortasſis nihil ageret in minore dosi, nisi stimulus ex colocynthide, scammoneo vel helleboro adjiceretur. Ast in *confectionem Alkermes* recipi eundem tanquam corroborans, ridiculum est, certe absonum: vide Casp. Hofmanni Paralipom. Offic. Cap. 76. Quid valeat *Tinctura Lap. Lazuli* & quæ huic affinis *est luna cærulea*, nemo non intelligit, cui cupri natura quadantenus perspecta est. Ad virulenta referri ex vegetabili regno possunt *radix & semina esulæ, semen Ricini cumprimis nigri*, vulgo *granatilli, nux vomica* & *Anacardium*, quod præter omne meritum suum ad imitationem Lazuli commendatur tanquam analepticum. In affectibus Capitis Cordisque, imprimis usitata est *Confectio Anacardina & mel anacardinum*; sed audiamus Joh. Jonstonum Lib. 2. de Arb. p. 157. Melligo Anacardiorum exulcerat, inflammat, & sanguinem adurit; eodemque tota India pro caustico utitur. Atque ego (verba sunt Foresti Lib. IX. obs. 23. in scholiis:) in ea sententia fui semper & hærere constitui, nusquam experiri infamia, quum meliorum Copia suppetat. Quandoquidem temerarium & insignis stultitiæ argumentum est, in ancipiti medicamine periculum facere, cum id nulla cogat necessitas.

§. 7.

Porro ignobiliora 6. sunt plurima vel omnino *inutilia vel inusitata* etiam. Annus labitur priusquam ex Officina quis appetat *Radices Allii & Porri, Agrimoniæ, Amaræ dulcis, Aquilegiæ, armoraciæ sylvestris, artemisiæ, asparagi, Chelidonii minoris, Cucumeris asinini, Cyclaminis, Graminis, Hyoscyami, Quinquefolii, Plantaginis Maj. & min. Sqammaria, Verbena, Ulmariæ aut Lignum Aspalati, Buxi, Cypressi, Cydoniorum, vel Cortices berberum,* Lau-

Digitized by Google

Laureolæ, Frangulæ, Sambuci atque Tiliæ, radicis Fraxini, Mori, Quercus: vel *Herbas amaradulcis, Amaranthi, Anonidis, Bardanæ, Bistortæ, Borraginis, Buglossi, Lavendulæ, Cannabis, Cardiacæ, Cardui Mariæ, Caryophyllatæ, Cicerbitæ, Convolvuli, Cotulæ, Fabariæ, Cucumeris asinini, Enulæ, Filicis, filiculæ, flammulæ Jovis, Geranii malvatici, moschati & Rupertiani, Gallii, Gnaphalii, Lapathi acuti, Lysimachiæ purp. Lunariæ, Melampyri, Succisæ, Nummulariæ, Nymphææ, Ophioglossi, Persicariæ, Polygoni, Saponariæ, Scropulariæ, Stœchadis citrinæ, Taraxaci, sedi vermicularis, Umbilici veneris, Vulvariæ, item folia Cupressi, Ebuli, Veratri albi, Ficus, Mezerei, Myrtillorum, Oleæ, Ricini, Tamarisci; pariter Flores epaticæ albæ, Fumariæ, Jaceæ, Lupuli, Petasitidis, Saxifragiæ, Siliginis, stœchad. citrinæ: Fructus cornorum ex siccatorum, ribium, sorborum, Halicacabi; baccas & semen asparagi, solani ac Rusci, Ebuli, hederæ arboreæ, Laureolæ & ipsam nucem Indicam; semina Cerefolii, Ciceris albi, Cichorei, Cochleariæ, Colocynthidis, Erysimi, Ervi, Galegæ, Genistæ, Hyperici, Hyssopi, Majoranæ, Melissæ, Mercurialis, Nicotianæ, Pastinacæ, Perfoliatæ, Polygoni, Portulacæ, Raphani, Rosmarini, Sanguinariæ, Saxifragiæ, Spinachiæ, Thlaspi Cret. & vulg.* Si ad præparata respiciamus, cui bono *cineres Apum, Ciconiæ, Corvi, Noctuæ, Picarum, Reguli, Erinacei, Talpæ, Leporis martis ejusque pilorum, Equi pilorum?* &c. *tot aquæ destillatæ, salia fixa, Extracta, pilulæ, antidota,* quorum omnium ne decima quidem pars in usu est? sed de his Cap. 6. & 7. dicendum erit.

§. 8.

Merentur igitur 7. *superflua* quoque lituram, nam & hæc ignobiliora sunt in respectu meliorum, quæ in Officinis prostant. Numquis utitur *integris mandibulis lucii piscis, Lapidibus Cancr. & percarum, matre perlorum vel Corallina, fragmentis coralliorum, Alabastro, Crystallo montana, lap. nephritico, fulminari, judaico, hæmatite, Tutia, Nibili, Opio, Scammonio, Vitriolo albo aliisque* innumeris, quamdiu *cruda* sunt; annon sufficeret nominasse pulverisata vel præparata? Eccur deteriora simul

mul cum electis asservantur? v. g. *Tragacantha, Thus, Myrrha communis*, i. e. sordida & impura; Si *Cardamomum Maj.* ignobilius est minore, & *Galanga Major* minore, *Santalum rubrum atque album* flavo, *Mentastrum* Mentha, *Papaver nigrum* albo, *Cassia lignea* h. e. Cinnamomum sylvestre Zeylanico; *Nux moschata mas* rotundiore fæmina, cur non negligimus ea servatis optimis? Undecunque afferatur *Thymiama*, plerumque fatuum, siquidem juxta Bauhinum Lib. IX. p. 342. cortex arboris est styraciflux, dignum haud censeo, cui locum in Pharmacopœa demus, quamdiu styrax liquida & sicca tolerabili emitur pretio. Eum vero stultissimum jure dixeris, qui *Lignum lentisci*, communiter verminosum, rarum tamen, eligat præ mastiche, matris ingloriæ prole pulcherrima. Qui unquam observavit in terra Goldbergensi dulcedinem quasi lacteam, ei haud placere poterit *bolus alba*, præsertim *bohemica*, nobis usitata, cui sapor magis argillaceus inest & ingratus.

§. 9.

Hæreo, annon ad superflua pertineant *æquipollentia* illa, quando duo vel tria aut etiam plura pro eadem intentione asservantur, quorum tamen facultates nihil inter se differunt, aut certe modicum. e. g. *amygdala ambrosina* non nisi magnitudine discrepant *à dulcibus* reliquis minoribus: *Folia Betæ rubræ & albæ* colore tantum. Quid juvat seorsim reposuisse radicem *Doronici Romani & Austriaci*, *semen Lactucæ comm. & Italicæ*, *Crocum Orientalem & Austriacum*, *Viscum quernum*, *tiliaceum & Corylinum*, *piper nigrum*, *album & longum*. Aut enim virtute paria sunt aut imparia; si paria, perinde pharmacopœo erit, quodnam sub nomine Doronici, Lactucæ, Croci, Visci, Piperis præscribat Medicus: si vero imparia sunt, cur non eligimus quod optimum est, spreto minus efficaci. Ne quid dissimulem, existimo varietatem istam potius ad pompam quam usum comparari, ut longiori serie recenseri queant. e. g. *flores rosarum albarum*, *incarnatarum*, *centifoliarum*, *rubrarum*, *sylvestrium*, *Vitriolum album*, *commune*, *cypreum*, *Romanum*, *Ungari-*

Digitized by Google

garicum; qvasi vero non sufficeret unum vel alterum ex omnibus. Nam & illa superflua mihi videntur, quæ nisi nomine viribus tamen æquipollentia sunt. Estne singularis aliqua virtus in *pinguedine Muris alpini, Taxi, Vulpis, Ardeæ, Asciæ, Ciconiæ,* quam non inveniamus in axungia quadam domestica, quotidie recenti adeoque meliore. Largior fumum accensarum *Blattarum byzantin. Pilæque marinæ* in passione hysterica prodesse, nemo tamen est, qui non lubentius pennas, crines, picem ac sulphur, non dicam soleas calceorum attritas & similia prout in manus veniunt, adhibeat, præsertim ubi suffocatio urget; tunc enim posthabitis exoticis optima sunt proxima i. e. facile parabilia.

§. 10.

Equidem erunt, quos haud pigebit ad salvandam varietatem Simplicium, vel etiam Compositorum, plures allegare rationes. Videlicet quædam commendabit Autoritas Veterum, alia Curiositas & diligentia recentiorum. Ecquis determinabit in casu dubio, e. g. an Crocus Austriacus sit præferendus Orientali &c. quamdiu nemo in universum Classicam Autoritatem in Medicina possidet. Quot Capita tot sensus; neque dissensus, credo, major est in orbe toto, quam Practicorum in una Civitate, siquidem is demum præ cæteris experientissimi nomen se meruisse putat, qui nil intentatum relinquit, ac tandem aliqua singularia minusque nota eligit, sancte pro secretis custodienda. Dum igitur quisque sibi soli sapit, nihil emolumenti redundat in artem de industria suppressam. Nescio an sperandum, optandum tamen est, ut tandem aliquando instauraturi collapsam Medicinam consentirent de certis regulis ac legibus fundamentalibus, in quarum defectu cuilibet quod libet licet. Ego interim sub finem hujus Capitis argumentor ad hunc modum: Quæcunque minuunt existimationem Medicorum & Pharmacopœorum, falluntque spem ægrotantium, ea indigna sunt, quæ asserventur in officinis. Atqui modo recensita ignobiliora, rejectanea, exoleta, cor-

D ruptio-

Digitized by Google

ruptioni facile obnoxia, virulenta & inutilia minuunt Existimationem Medicorum & Pharmacopœorum, falluntque spem ægrotantium. Ergo indigna sunt, quæ asserventur in officinis.

Cap. IV.

De *Dubiis, Spuriis ac erroneis, quibus tuto fidendum haud est.*

§. 1.

Conqueruntur de infido experimentorum successu non Physici modo, sed magis adhuc Medici, & quidem Practici. Quando certissimum aliquod remedium, per plura secula decantatum frustra præscribitur ægris: quando effectus plane contrarius sequitur, e. g. vomitus post usum stomachici remedii, diarrhæa post sudoriferum assumtum, atque sic porro. Tum vero refugium quidem haud deest, idiosyncrasia ægrotantium, viscerum atonia, morbi repugnantia, naturæ motus symptomaticus criticusve. At si Officinam visitaremus, veram plerumque causam in erroneo deprehenderemus medicamento. Non miror autem in tanta simplicium copia per imperitiam, negligentiam aut malitiam Rizotomi, Myropolæ omniumque qui circa collectionem, præparationem, conservationem, distributionem Materiæ Medicæ occupantur, peccari tota die, vel decipi etiam satis oculatos, hinc quamplurima dari dubia, supposititia, adulterata & omnino falsa; ita ut rebus sic stantibus petere medicamentum ex Officina summe periculosum existimem. Sufficiat hac vice saltem ea, quæ utplurimum fiunt, annotasse: plura suppeditare poterit inspectio & examen paulo curatius.

§. 2.

Prodeant igitur 1. *dubia*, pene dixerim deperdita & obsoleta, quæ in honorem Veterum his etiamnum diebus asservantur,

Digitized by Google

vantur, si non in pyxide, certe in titulo. Quæ *radix* est *Been albi rubrique*, ut mereantur admisceri corroborantibus, in speciebus Cordial. Alex. Bened. Cordialibus temperatis August. de margaritis Calid. & frigid. de Moscho dulc. de Xyloaloë, de Gemmis calid. & frigid. Lætificantibus Gal. & Rhas Liberantibus August. Pleres archont. Tale quid frustra expectabimus à radice Limonii maximi, quæ utplurimum Behen rubrum dicitur, & Lychnidis sylvestris radice quæ album repræsentare debet. Ejusdem dignitatis plura occurrunt, si Clarissimi Salmasii Exercitationes de Homon. Hyl. Iatr. consulamus. *Costi* olim geminas species, aliam rubentem amaramque, aliam albam haud amaram extitisse, imo Dioscoridem tres potius notasse, Arabicam albam & odoratam, Indicam nigram, atque Syriacam colore buxeam, neminem fugit; cum nullo tamen ex omnibus his conveniunt, quæ jam habentur sub nomine Costi radices atque cortices. Ita & Rha veterum revera diversa radix est ab hodierno *Rhapontico*, *Rhabarbaro* & *Rha monachorum*. *Helleborus niger* alius Theophrasti, alius Dioscoridis est, alius qui verus Hippocratis dicitur. Turpethi nomine appellarunt Græci atque Arabes radicem vel Pityusæ, vel Alypi, vel Tripolii; à quibus omnibus differt hodie usitatum Indicum, quale Celeberr. Hermannus in Hort. Acad. Lugd. Bat. p. 177. & seqq. accuratius delineavit sub titulo Convolvuli Indici alati maximi, foliis Ibisco nonnihil similibus, sicuti ex adjecta inibi figura patet.

§. 3.

Nempe incerti tamdiu sumus, quamdiu simplicia hodie usitata non ex asse respondent veterum descriptioni ratione coloris, odoris, saporis, figuræ, substantiæ, virtutis, & si quid aliud notatu dignum in iis observatum fuerit. Equidem determinare non ausim, an major culpa sit antiquorum autorum, interdum haud sufficienter, forsan etiam falso describentium sua remedia: an posterorum ac modernorum quid pro quo arripientium citra inquisitionem prolixam. Quid si veteres

D 2 suo

suo etiam tempore fuerint decepti? quemadmodum ipsum Dioscoridem circa Cinnamomum, Canelam, Malabathrum aliaque plura valde verosimile mihi est, postquam hæc ipsa tam anxie quæsita sunt à curiosioribus, sed frustra, utpote quæ prout ab Autore describuntur, nullibi apparent. Quidsi mera saltim nomina reperiantur absque ulla descriptione, sicuti e. g. in unguento de Citriis Nicolai *Entalia* & *Dentalia* seu potius Antalia ac Tentali cum *lapide borachio*, anne sufficit hujus in locum recepisse Borracem? in illorum vero defectu vel conchulas venereas albas ad mentem Valerii Cordi, vel tubulos striatos ac leves juxta Schrœderum: vel ex Capite aselli lapides dentatos ad imitationem Pharmacopæorum Londinensium, teste Dale Pharmacologia pag. 656. Exotica namque in eo infeliciora sunt, quod facilius præ cæteris dubia reddi queant; dum enim de manu in manum aliquoties traduntur, ansa datur errori frequentissima. Videlicet è manu Africanorum, Indorum, Turcarum Persarumque, qui primi talia impetrant, sæpissime ignari tam linguæ peregrinæ quam materiæ Medicæ; atque ita Colores mercantur cæci. Nihilominus inter alia forte aromata efferuntur ad nos: qui vendit rem ignotam, ne damnum patiatur, admiscet eam aliis, cum quibus aliquam similitudinem habet: qui emit securus jam est, ac sæpe sibi gratulatur, si rarum quid sub certo nomine impetraverit, etiamsi nil minus sit, quam cujus appellationem habet. Decursu temporis tamen obliteratur error commissus, usuque continuato locum genuini occupat, quanquam aperte falsum sit.

§. 4.

Id testantur 2. *Suppostitia*, quæ non tantum substituuntur modo allegatis semper ambiguis, sed & aliis rebus, quas recte novimus; saltem ut in defectu legitimorum, si desiderentur, succedere queant. Vulgatissimum est vice *calami aromatici* dari radicem Acori; pro *ligno Nephritico* Mexicano Brasilianum: pro *Radice China* veræ Orientalis candidæ Peruvianam

ruben-

rubentem: pro *Terebinthina* lacrymas abietis laricisve: pro *Rad. Asphodeli* Martagon. pro *Rad. Hermodactylorum* Colchicum: pro *succo Acacia* succum pruneolorum agrestium: pro *Styrace liquida* expressam è nucleis: pro herba *Dictamni Cretici* fatuum Pseudo-dictamnum: sem. Myagri pro *Sesamo*: Smyrnii pro *Petroselino Macedonico*: *Lathyri* pro Cicere albo. Quid est *lapis Bufonites?* fabulantur non pauci, eum in capite bufonis annosi nasci; ast nemo mihi eum reperire unquam potuit. Recipiunt ergo alii Echinometritem, ut recte appellatur à Menzelio in Eph. Germ. Dec. II. An. IX. obs. 72. alii Conchitem, quod nostrates communiter faciunt; jam vero constat eosdem lapides nil aliud esse, quam dentes molares lupi marini, qui alias etiam Oculi serpentum vocantur. Confer Imperati Hist. Nat. Lib. XXIV. Cap. 23. & Merret Pinac. Rer. Britann. pag. 210.

§. 5.

Majus est, si ex instituto naturalia per artem imitaturi præparent misceantque dolose ut veri speciem habeant intrinsece spuria. *Asphaltum* quod vulgo divenditur, mixtura est à bitumine Judaico multum aliena. Quomodo *Ebur* ad analogiam *fossilis* calcinetur, me haud fugit; cumque nuperrime *Unicornu fossile* hoc pacto paratum mihi exhiberetur, non fuit arduum fraudes detegere, siquidem serra divisum ostendebat ad oculum partem externam tantum fuisse mutatam interna omnino salva. *Borrax* factitia fortasse Aurifabris ad metallorum fusionem idonea esse potest, ad medendum par nativæ s. genuinæ nunquam erit. Quid sit *Sal Indus* clarissime docet Plinius Hist. Nat. Lib. XXXI. Cap. 7. nempe fossilis ex Oromeno monte, hodie vero vel saccharum porrigitur, si à Pharmacopœo id postules, vel Sal quoddam angulosum, quale à nitri coctione superfuisse vidi. Nomen *Boli Armenæ* imponitur Würtembergicæ, Noricæ, Reichenbachensi, Numburgensi.

Digitized by Google

Quæ sigillo Turcico notatur *Terra* pro *Lemnia* venditatur, quæ tamen vix unquam genuina pervenire ad nos solet, siquidem & in patria instar rarioris Thesauri servatur, & in Constantinopoli extra Regis palatium non nisi spuria est, prout experimentum contra venena in canibus institutum a Tavernier abunde confirmat.

§. 6.

Nihilo meliora sunt 3. *adulterata*, quando simplicia in se quidem bona per adjectionem rerum alienarum augent in pondere, ut majus exinde lucrum captent. Quomodo Saccharum Amylumque addatur *Mannæ Calabrinæ*: *Castoreo* sangvis renesve castoris cum Gummi ammoniaco subacti: *Sennæ Alexandrinæ* Italica vel etiam Coluteæ folia: *Ladano* terra nimis copiosa: *Asæ fœtidæ* sagapenum: *Opobalsamo* Arabico Terebinthina: *Croco* flores Carthami: *Mercurio vivo* plumbum stannumve: *Mercurio sublimato* Arsenicum atque sic porro, id quidem à Cordatioribus hinc inde annotatum atque prohibitum, nihilominus huc usque usitatum deprehendimus tota die. Præ cæteris experiuntur malitiosum hoc augmentum pretiosa, ne labori præmium desit, in specie *Ambra*, *Moschus*, *Zibethum*. Qua ratione id fiat, differere pluribus haud consultum puto. Cui lubet, evolvat Jacobi Sylvii Tr. de Adulteriis simplicium Medicam. cognosc. item Lisseti Benantii declarationem Fraudum apud pharmacop. commiss. nec non Joh. Ant. Lodetti Dialogum de Imposturis nonnullorum Pharamacopœorum.

§. 7.

Nec præterire 4. *defraudata* seu expilata possum; quæ in eo distare ab adulteratis videntur, quod non per additionem sed subtractionem potius depravata & quasi deflorata sint. De *Styrace*, ut communiter in pane vel massa venum it, certum est, ejus meliorem partem forti expressione fuisse subductam. Atque hoc genuinus est Styrax liquidus: impetrari tamen difficillime à Myropolis potest, quod opportune recipiatur ad pretiosiora odoramenta; non nisi residuum ergo distrahitur sub nomine

mine Styracis, uti clarius apparet, si vera & illibata Styracis grana spectemus. Similiter artificium leve sed gravius est flagitium è *Caryophyllis* integris extrahere oleum, iterumque fatuos permiscere cum bonis, ut secunda vice quæstum faciant in iis, alioqui rejiciendis. Nec vana est, me judice, suspicio, quam de cortice *Cinnamomi* fovent nonnulli, eum si plane insipidus ac inodorus reperiatur, fortasse per macerationem suas amisisse vires. Quanquam enim non ignorem, præstantissimo adjici vilius ad fallendos emptores, nec diffitear temporis diuturnitate perire fragrantiam ac suavitatem nativam; nihilominus id opinionem meam admodum firmat, quod avaratia & fraudulentia in aliis passibus plurimorum Institorum notissima sit. Accedit, quod non semel audiverim à fide dignis, statim in Zeylon simile quid tentari, ac ne illud quidem Cinnamomum, è quo magna olei portio extracta fuit in totum respui, quin potius adjiciatur præstantiori, ut una cum eo evehatur ad exteros.

§. 8.

Quid vero 5. de iis dicam, quæ penitus *falsa & erronea* in Officinis extant? Sunt profecto Medici Celeberrimi, qui nec *lapidi Bezoar* fidendum existimant; quoniam vix ullus apud nos inveniatur nisi factitius, adulterinus; vide Casp. Reies Elys. Inc. Quæst. Camp. Quæst. 67, 24. Talem omnino falsum ostendere cuilibet possum, prout eum sub nomine Bezoar è Coromandel ante aliquot annos accepi à peregrino Mercatore, qui plures hujus generis distrahebat pretio inter Orientales & Occidentales quasi medio. Sed mirum haud est, in pretiosis tantas committi fraudes, cum operæ pretium sit, cum magna mercede fallere: nam & in vilioribus id fieri assolet. Ita vidimus non ita pridem *Lapides cancrorum*, ex argilla usta confectos, huc allatos venditosque. Detegi autem impostura non difficulter potest, si talia simplicia fuerint adhuc integra; quis vero dijudicabit ea, quando pulverisata, vel cum aliis permixta sunt. Qui *Margaritas præparatas* omnino,

cave-

caveant sibi, ne matrem perlarum ostrearumque carius coëmant: neque Cornu Cervi ustum observari facile poterit, siquis lapidibus Cancrorum & Percarum, Coralliis albis, Crystallo, mandibulis Lucii piscis pulverisatis & præparatis etiam liberalius addiderit. Has atque similes fallacias cum expresse interdicat juramentum Pharmacopœorum, (si modo hi jurati sint) non metuerem in Officinis. Postquam vero alii Simplicium institores nullo jurejurando coërciti eadem præparata impune, ipsis etiam Pharmacopœis, venditant, vereor, ne hoc quoque pacto fallant & fallantur. Nec enim semel notavi destillatores ad nos venisse duabus saltim lagenis instructos, quarum una continebat Spiritum Nitri, Aquam fortem, Aquam Regiam, Spiritumque Nitri Bezoarticum: altera suggerebat Spiritum Vitrioli communem, Vitrioli Martis & Vitrioli Veneris, Spiritum Sulphuris, Salis, Vitrioli philosophicum, & quicquid postularent Emtores: atque inter hos postremi haud fuere Pharmacopœi.

§. 9.

Dicam plura. Cum ante hos decem annos cura Horti Medici mihi committeretur, primusque labor à me hortulano injungeretur, ut quæ nimis luxurientur vulgatiora, erueret, noluit hic abjicere herbas tam copiosas nulloque negotio colligendas; me igitur inscio ingreditur Officinas, ostenditque de singulis manipulum. Eligit ergo Pharmacopœus non incelebris Tragopogon, Nepetam & Lychnidem viscosam latifoliam seu Viscariam. Dictum factum, coacervantur desideratæ plantæ, offeruntur recentes adhuc. Postquam insignem harum quantitatem exhibuisset, venit ad me schedulamque, in qua tot corbes Scorzoneræ, plures Calaminthæ, totidemque Centaurii minoris se accepisse fatetur Pharmacopœus, quorum omnium tamen vix vestigium antehac apparebat in Horto. Hæc dum sciscitor mirabundus, affert Hortulanus de singulis quæ dederat specimen, atque sic certior redditus deprehendo Tragopogon pro Scorzonera, Nepetam pro

Cala-

Digitized by Google

Calamentha, Viscariam pro Centaurio minore fuisse in Officinam illata, & jamjam debite soluta. Non potui proinde, quin dolerem Pharmacopoei, Medici & ægrorum, utpote simul deceptorum, vices; nolui tamen invidere Hortulano illud qualecunque laboris solatium. Sic mundus vult decipi. Ego autem de hoc errore lubenter monuissem Officinæ Dominum, nisi metuissem, ne ægre ferret, si ei quasi exprobrassem vel imperitiam vel negligentiam adeo turpem. Ast quis falsa castigat, quæ à rizotomis inferuntur quotannis, ubi haud raro majus periculum subest: quemadmodum novissime vidi semen Phellandrii sive Cicutæ palustris pro semine Sileris montani à rustico herbario illatum; ut alia taceam.

§. 10.

Hæc cum ita se habeant, nemo non perspicit, quam necessaria sit & Officinarum Reformatio & Visitatio freqventior, sed seria; in horum neglectu pessime consultum est iis, qui exinde vel sibi vel aliis certum pollicentur auxilium. At quam longissime abest ab incertitudinis & insufficientiæ culpa, quam exercemus Medicinam innocentissimam; nihilominus male audit, patiturque criminationes immeritas, quæ potiori jure caderent in artifices, si modo nomine isto digni sunt, vel ministros, eheu quam rudes. Necto autem ex hactenus allatis hoc argumentum: Quæcunque Medicamenta intuta sunt ac deceptoria, ea tolerari salva conscientia nequeunt. Atqui ambigua illa, & supposititia & adulterata, & deflorata & falsa sunt intuta ac deceptoria. Ergo tolerari salva conscientia nequeunt.

Cap. V.

De

Superstitiosis, vanis atque anilibus Medicamentis.

§. 1.

QUandoquidem omnis generis & nationis homines, ut supra dictum, suas in Medicinam contulerunt symbolas, dubium nullum est, quin plurima etiam facta sit accessio anilium, superstitiosorum, magicorumve remediorum id est, omnino vanorum & impiorum peritus. Sane primordia nostræ Artis quæ in Ægypto fuerunt; dissimulare insomniorum Oraculorumque vanitates haud valent. Quanquam vero his temporibus desierit vetustissima illa poscendi opem & consequendi ratio, non desunt tamen reliquiæ adhuc constanter servatæ ac de manu in manum quasi traditæ: quid? quod etiam nunc implorare lamias ac præstigiatores multis religio nulla est: qui sicut plerorumque morborum causas in veneficia conjiciunt, ita nec remedium aliunde felicius se impetrare posse putant, quam à magis vel sapiente anu. Attamen plebejorum pessimam consuetudinem haud attenderem, si modo Medici, turpe dictu, se non commacularent eadem lue, dum ad imitationem Paracelsi ab ipso etiam Cacodæmone se quicquam didicisse gloriantur citra pudorem.

§. 2.

Bilem profecto commovent ac indignationem, qui nescio quo furore perciti laudatissima Creatoris omnipotentis dona respuunt, sed simiam ejus, utpote mendaciorum patrem, admirari, & quæ ad fallendum suggerit vana consilia, exosculari non dubitant. Ast lacrymis atque commiseratione digniores sunt, quorum infirmitas & hebetudo ingenii non permittit, ut album à nigro discernere queant. Videlicet plures dantur, qui suo diffidentes judicio non audent impugnare tam strenuos ineptiarum defensores: potius ad evitandas lites admittunt libenter quæcunque imperarint arrogantiores ac singularem scientiam adepti, possessores arcanorum. Quapropter alia culpa cadit in remediorum superstitiosorum inventores atque propugnatores perniciosos, alia in simpliciores vel imprudentes assentatores. Quid multa? si talibus uti crimen

est,

Digitized by Google

est, paucos innocentes habes. Sunt enim superstitiosa longe plurima: quædam aperte talia & crassiora, quædam occulte atque subtiliora: hujus generis sunt pretiosa & rariora, itemque specifica: illius generis sunt, quæ certo modo certove tempore colliguntur vel præparantur, maxime vero phantastica aut prorsus magica.

§. 3.

Dum 1. *Pretiosa* refero ad superstitiosa, facile mihi concipere possum, qualem ab iis gratiam sim initurus, qui malint omnia medicamenta esse pretiosa. Solent ad minimum talia ubique inspergere sive purgandum sit sive sudandum sive corroborandum aut quomodocunque alterandum corpus, saltim ut horum prætextu cariora sint omnia. Serio: credisne *Auri foliati* ullam virtutem esse, ob quam mereatur addi Aquæ Carbunculi, Confectioni Alkermes, specifico Cephalico Mich. pulveri Marchionum, Analeptico Mindereri, Bezoardico Sennerti, Pannonico rubro, contra Abortum &c. Si oculos fallere in animo habes, quemadmodum pilulas inaurare solemus, non repugno; si quid amplius tibi promittis, fallis te ipsum, una cum ægro. Procul dubio ad imitationem veterum hæc fiunt: nam & Aurum atque Argentum simul immiscebat quondam Galenus vel potius Nicolaus & Rhasis speciebus lætificantibus, Mesue Electuario de Gemmis calido & frigido, Avicenna Confectioni de hyacintho; ita & nos cum Augustanis speciebus Cordialibus temperatis. Nec injurius in *Gemmas* ero, si harum quoque facultates tanti non faciam, prout sibi eas plerique concipiunt; sunt enim & fragmenta lapidum pretiosorum non adeo pretiosa, sicuti recipiuntur in Officinas, ut parum absit, quin Crystallus atque Corallia præ illis magis arrideant. Cumque *Margaritæ* minores tantum (majores quippe stultus contundit) ad usum Medicum expetantur, judicent, quæso, cordati omnes atque oculati, annon selectiora Matris perlarum fragmenta iis sint paria, sane potiora.

§. 4.

Præſumuntur autem pretioſorum vir es ex fundamento ſatis lubrico excellentiores, hactenus enim nec per experientiam de iis conſtat plus in medendo prodeſſe quam vulgatisſima quævis: nec ſana ratio dictitat ea concreta, quæ ferme immutabilia ſunt uti Aurum & Gemmæ, multum valere in morborum cura: ſi vero Margaritæ non minus quam Bezoar, calculi morboſi ſunt, quid me impellit ut credam eos ideo adverſus ægritudines alias efficaciores exiſtere? S:d raritas forſan æſtimatur in his, aut elegantia, ſplendor, colorve: quid hoc ad Medicinam? Dicis: ad ornatum faciunt, & præcipue pro magnatibus ditioribusque aſſervantur; quis enim Principi non malit Perlas orientales quam oſſa Sepiæ præſcribere adverſus ardorem ſtomachi etiam, vel ſimile malum levius. Largior: ergone meliores ſunt & cordiales? non ſequitur. Si pretioſa ideo forent talia, quod efficaciora, nihil monerem; quoniam vero efficaciora putantur quia pretioſa, non poſſum non æſtimationem hanc pro verè ſuperſtitioſa declarare. Atqui certum eſt Auro, Gemmis & margaritis ſuum aſſignatum pretium fuiſſe diu ante, quam de uſu interno cogitare quisquam cœpit. Fertur opulentioris ruſtici filius patri ſuo, cum ægrotaret, paſſerculum Canarienſem, qui ad fiſtulæ imitationem cantare didicerat, duodecim Ungaris emtum, aſſatumque ad mandacandum appoſuiſſe recreationis ergo. Hic vero deguſtans rariſſimam aviculam, dum nullam hinc ſentit virium inſtaurationem, ah, inquit, mi fili, deceptus es! Si quæ virtus in pretio eſt, cur non aureos nummos dediſti ad devorandum: continuare namque illorum eſum potuiſſem, quousque libuerit. Sed nec Aurum, credo, & ſi quæ adhuc pretioſiora ſunt, quicquam juvant, alioqui nullus moreretur Princeps: nemo in Orbe novo, ubi Aurum & Argentum, Gemmas & Margaritas tam vulgares audio, quam apud nos ſilices fluviatiles in ripa: Sic etiam eſt olitor valde opportuna locutus.

§. 5.

§. 5.

Pergamus ad alia, & contemplemur 2. *specifica* superstitiosa; Liceat mihi hoc nomine compellare, quæ appropriata vulgo creduntur non alia ex causa, quam quod vel similitudinem aliquam, vel convenientiam propiorem & affinitatem habeant cum certis membris. Signatura & similitudine accedit ad testiculos figura *Boleti Cervini* & *radicum Orchidis*, ergo stimulant ad Venerem :/ nec puto alium in usum apud Pharmacopœos prostare *Vulvariam*, quam quod ex odoris convenientia judicent illius virtutes. *Folia Melissophylli* ferunt juxta Crollium cordis speciem, (annon etiam Urticæ?) itaque eorum eximiæ sunt dotes adversus Cordis ægritudines. Ita enim *Cervi Cor*, *Ossa Cordis Cervi*, *Aqua Cordis Cervi*, & *Sal* ejusdem mire valent; scilicet si Ambram & Moschum adjicias, prout in *Tinctura Coralliorum cum spiritu Cordis Cervi*. *Dens Lupi* ad facilitandam dentium eruptionem in pueris utilissimus, atque ideo in Officinis asservatur, argento si lubet exornandus. Neque de nihilo est attendere discrimen sexus in applicandis remediis: cum namque in finem *pingvedo* e. g. *Ursi & Ursæ* asservatur seorsim in Officinis, ut pro viro maris pro mulieribus fœminæ axungia prostet extra dubium convenientior. Id olim non observasse videntur Veteres, dum Ebur commendarunt sexui sequiori: his vero diebus haud abs re foret explorasse accuratius, annon Vaccæ Marinæ plus quam Hippopotami maris Dens facilitaret partum difficilem. Sed quod mireris, habent etiam morbi signaturas suas; cumque alias simile simile nutriat, magis curiosum est simile simile curare ac etiam tollere; quemadmodum *Lapis Microcosmi* expellit calculum è renibus atque vesica, *pulvis Lumbricorum terrestrium* vermes ex intestinis puerorum. Si hæc vera sunt, atque adeo fundata in rerum natura, hæreo circa usum tam frequentem Cornu Cervi, nec enim quisquam hactenus attendit, an ad ampliandas, an tollendas potius cornutorum excrescentias conducat. Signatura profecto vim aliquam specificam eamque insignem pollicetur, etiam à cæco palpandum.

Digitized by Google

§. 6.

Scilicet sapiunt hæc Philosophiam sagacem, quemadmodum 3. etiam *superstitiose collecta*, tum ratione modi, tum ratione temporis certi. De *cymis Sambuci* notum est, adhibitas in acetariis alvum movere, nonnunquam etiam vomitum, præcipue si sursum decerpantur: idemq; facere pulverisatas, notante Schrœdero in Pharmac. Med. Chym. p. 677. Rationem hanc reddit Helmont de Magn. Vuln. Cur. 170. Nempe Asarum & Sambuci extremitates auscultant imperanti phantasiæ decerptoris, qui imprimit in plantam, hæc magnetice vero in folium, absens etiam, cum alioqui cocto folio & in potionem exhibito periret virtus phantasiæ impressa, si à planta integra magnetismus non foveretur. Quid audio? Anne alia est phantasia decerpentis seu colligentis cymas: alia phantasia Sambuci totius vel plantæ id patientis: alia phantasia cymarum seu foliorum coctorum pulverisatorumve: nempe magnetice inter se cohærentium? Anne vero alia etiam phantasia est Pharmacopœi medicamentum præparantis: alia phantasia Medici præscribentis, alia phantasia ægri assumentis? Non video, quamobrem omittere has velimus, siquidem phantasiæ si mavis, stultorum plena sunt omnia. Dabo aliud stultitiæ insignis exemplum, quod idem suppeditat Helmont in Sext. Dig. Alim. Hum. 75. ubi *sanguinem Hirci* peculiari modo, revera phantastico, colligere docet. Ego, ait, pro cruore hircum suspendo cornibus, & crura posteriora reflecto ad cornua: testes abscindo, & recepto inde cruore exsanguem dimitto pro lanione. Cur dimittis? scire pervelim: scilicet quod pudet hujus ignobile munus in te suscipere. Ast pudeat potius te castrationis, quam abjectissimum hominum genus alias exercere solet. His forsan committeres negotium, nisi metueres, ne te irrideant, tuamque curiositatem, profunde adeo excogitatam.

§. 7.

Cur tempus balsamicum non observare Autor jubeat, valde

Digitized by Google

valde miror: notatum tamen id video in Pharmacopœa Augustana, nimirum æstatis principio, Sole Cancrum ingrediente hirci sanguinem esse colligendum: Num quid fictitium cancri cœlestis signum confert ad bonitatem cruoris? Annon Leonis signum fortius est? id enim cum occuparit Sol, monente Papinio, *Pulverem Sympatheticum* longe præstantissimum reddit. Eccur die Johannis Baptistæ non omnia paramus remedia contra tumores, dolores, inflammationes, vulnera & ulcera: siquidem nulla ratio apparet, ob quam *Ligno Fraxini* præcisè illa consecretur dies: nam & ante Solis exortum cædere lignum vulnerarium licet. Partiamur operas: si antemeridianis horis vegetabilia congerere oportet, concedamus animalibus & mineralibus, quorum pauciora in Officinis prostant, pomeridianas. Enimvero injurius ero in tot celeberrimos doctissimosque Viros, Carrichterum, Thurnheisserum atque alios, qui tanto cum studio cunctis plantis suum assignarunt sidus, sub cujus dominio majus in medicando robur impetrent. Forsan sapiens dominabitur astris, ut ad nutum ejus quæ velit perficiant. Erras si hoc credis. Largior messem hyberno tempore nunquam contingere, neque vindemiam verno. Atque hoc sensu verum est, quod vulgo dicitur, omnia tempus habet. Verum quis diem huic labori certum assignare unquam potuit, siquidem maturitatem in frumento uvisque expectare oportet nullo ad sidera respectu habito. Annon irrideretur, qui mala Persica v. g. decerpere omnia simul ex eadem arbore velit; solent etenim successive suam acquirere bonitatem, ut necessum sit priores fructus eandem amittere prius, quam posteriores illam consequantur. Aut ergo singulis pomis asserere peculiare astrum debemus, aut maturos cum immaturis, bonos cum malis edere: quorum utrumque absonum est. Respondeant ad hoc, qui tantum tribuunt influentiæ syderum: imo vero videant ii, ne in DEum omnipotentem injurii sint, qui, quas potestates plantis ipse Creator liberaliter concessit, stellis affingunt. Id dogma Satanas olim inspiravit genti-

tili-

tilibus, ut eos à veri Numinis cultu avocaret. Pudeat Christianum talia cogitasse, non ignorantem quod tertia die Creationis tellus cum suis vegetabilibus in debita perfectione fuerit à Deo ter optimo producta. Et vidit Deus hæc omnia fuisse bona. Quid igitur ultimum rerum in bonitate sua jamjam creatarum complementum expectamus à sideribus, postera die adeoque post conditas stirpes demum creatis? Id si ponderarent Astrologi nasuti, resipiscerent tandem aliquando. Sed minor apud eos est autoritas Scripturæ sacræ quam paganorum, alioqui attenderent severissimas Dei comminationes Jerem. 10, 2. Mores gentium nolite discere, & à signis cœli nolite timere, quæ metuunt gentes. Esa. 44, 25. Ego sum Dominus faciens omnia, extendens cœlos solus & stabiliens terram & nullus mecum: irrita faciens signa divinatorum & ariolos in furorē vertens: convertens sapientes retrorsum & scientiam eorum stultam faciens; &c. Nam & justissimus Judex damnavit omne genus divinatorum, jussitque lapidari ac interfici Levit. 20, 27. Deuteron. 18, 9. & seqq.

§. 8.

Quandoquidem vero hactenus dicta superstitionem arguunt, quæ non simpliciter in medicamentis taxatur, sed quatenus ea certo modo, certoque tempore superstitiose colliguntur, præparantur vel applicantur: lubet nunc etiam 4 *phantastica seu vana in totum* spectare. Instar omnium sint *Amuleta*, quorum gratia in Officinis plurima servantur. *Ætites* de collo suspensus præservare gravidas ab abortu dicitur, femori alligatus promovere partum: *Nephriticus* lapis brachio affixus liberare à calculo: *Busonites* gestatus à veneno &c. Quale *amuletum contra pestem* paretur à pharmacopæis nostratibus nescio, forsan & ipsi nesciunt, porriguntque aliquando postulantibus, quicquid placuerit. Zenexton autem Helmontii, quod è bufone parare docet in Tumulo Pestis, tam nomine quam opere absurdum est; nec magis æstimandum quam si araneam nuce cassa inclusam appendas. Nimirum antiquissimus

Digitized by Google

mus est periaptorum seu appendiculorum usus, etiam vanissimus, imo impius. Qvotusquisque legit Alberti M. librum de Virtutibus herbarum, lapidum & animalium citra commotionem animi; si vis esse invisibilis, insensibilis, tutus ab armis & tempestatibus, à casu & periculis mortis, victor hostium &c. accipe lapidem Ophthalmium, Mephytem, Terpistritem, Corallium, Orithem, Adamantem &c. Fatetur autem ipse Albertus in libro de Mirabil. Mundi, se legisse libros necromanticos, libros imaginum & magicos, atque sic didicisse ligationes hominum per incantationes, per characteres, per veneficia & sermones non aliunde proficisci, quam ab animæ humanæ grandi ac excessivo affectu, amoris, odii similisve passionis. Idem loquitur Theophrastus Paracelsus cum suis asseclis, nisi quod loco affectuum imaginationem nominet, cujus ope quicquid vult, potest efficere homo, si modo sat fortis fuerit impressio facta. Vide Thom. Erasti Disp. I. de Medic. Nov. Paracelsi pag. 189.

§. 9.

Apage superstitiosa! apage *Magica!* nam & hujusmodi deliramenta inter Medicamenta numerantur 5. damnanda. Hoc nomine si nullum aliud, certe dignissimum est *Unguentum armorum seu sympatheticum Crollii.* Quamvis enim superstitio in genere ad Magiam pertineat, videtur tamen alia levior, alia gravior, ac sæpe tam improba, ut impossibile sit alium ei Autorem præter Diabolum assignare. Novimus, Deo sint gratiæ, pro vulneratis remedia sufficientissima; Cacodæmonis autem inventum est, à legitimis mediis ad illegitima ut transitum faciamus, fiduciæ sive imaginationis aut rectius phantasiæ vires exaggerare. Id tanquam simia Omnipotentis intendit, ut, quas promissiones habet fides piorum, ad superstitionem sive vanam fiduciam quantum possibile transferat. Hoc ut facilius impetret à mancipiis suis, non statim nocere aliis docet, sed etiam juvare. Sacharo igitur arsenicum, ut sic loquar, permiscet ad inescandum glires, hoc est, suavitate

Digitized by Google

miraculorum, aut rectius insolitorum effectuum, allicit credulos. Quid enim aliud est Magia, Incantatio, Ligamentum, quam fiducia in rem vanam ad producendum aliquem effectum mirandum; quem, cum supra naturæ vires sit, à Deo autem utpote naturalium facultatum Autore nullatenus expectari queat, non aliunde quam à Satana deducere possumus. Atque hoc fatentur, qui expressum cum eo pactum inierunt: non fatentur sed dissimulant, scire autem possunt ac debent, qui sub titulo Magiæ naturalis, curæ magneticæ, transplantatoriæ, sympatheticæ idem cum sagis magisque maleficis agunt; adeoque pactum ineunt tacitum. Quem quæso in finem servatur in Officinis utraque *Radix Victorialis,* ut vocant, *longa & rotunda,* scilicet ut vetulæ, Zingaro, militi nequissimo gratificemur, si se aliosve inviolabiles reddere cupiat. Ecquis usus est *Antirrhini* alius, quam ut à mulierculis contra spectra, incantationes & veneficia tam præservationis quam curationis gratia recipiatur, ad balneandum, ad fumigandum &c. Atqui & hoc Nigromantici opus est, per media superstitiosa convocare ac fugare spectra.

§. 10.

Hæc cum ita se habeant, nemo est qui non cognoscat miseram Medicinæ nostræ conditionem, siquidem talia in Officinis vel oscitanter admittimus, vel approbamus temere, qualia citra famæ dispendium aut conscientiæ labem vir prudens ac honestus permittere vel probare nunquam potest. Enimvero commodum est legere vestigia majorum nostrorum; via namque tritissima etiam tutissima erit. Fuere olim qui remedia istiusmodi magni fecerunt; sunt hodie itidem Medici Celeberrimi nihil adversus ea dicturi. Irritus itaque labor universus erit, quem in reformandis Officinis collocare quis velit. Permittamus cuique ut libertate fruatur sua, quandoquidem nil juvat inanem perdidisse operam. Quapropter habeant sibi, qui nec admoniti resipiscere cupiunt. Ego nihilominus ita concludo: Quæcunque remedia sapiunt vanitatem, super-

Digitized by Google

superstitionem ipsamque Magiam illicitam, ea Medicum haud decent. Atqui pretiosa, specifica, phantastice collecta & applicata sapiunt vanitatem, superstitionem ipsamque Magiam illicitam. Ergo Medicum haud decent.

Cap. VI.

De *Male Præparatis*.

§. 1.

Solent pueri, ut tempus quandoque fallant, è pomo pyrove varii generis cibos parare omnia ex omnibus: anseres sine igne assare: pisces elixare sine aqua: ex arido ligno pictoque doliolo elicere incredibilem quantitatem vini ac cerevisiæ, imo & aquæ, si opus, non madefacientis manus. Hæc atque similia summo cum studio summaque cum attentione faciunt, ut jurares rem maxime seriam agi. Pueri puerilia tractant. Haud vereor tamen idem de Pharmacopœis pronunciare, quamvis non artifices amplius sed sapientes, atque philosophi appellari malint: forsan de Medicis etiam nonnullis, qui talia tolerant, approbant, jubent vel præscribunt. Id equidem non miror factum fuisse tum temporis, cum labores Chemici adhuc infirmo starent talo, & infantiam, ut sic loquar, redolerent primam: me potius malè habet, quod videam repuerascere viros, sibi placentes & blandientes in rebus nihilo melioribus atque vix tolerandis.

§. 2.

Visitemus paulisper Officinarum Catalogum, vel apparatum potius, aut si mavis utrumque; siquidem in Catalogo nominantur quædam, quanquam deficiant: alia vicissim adsunt, quæ inibi non recensentur. Sunt autem inter præparata quamplurima, quibus non modo carere absque damno, sed nec uti

honeste possumus. Quædam sunt penitus inutilia viribusque medendi destituta: quædam supervacaneo negotio parta: quædam imperfecta & quasi abortiva: nonnulla dubia incertique usus: alia inepte: alia depravate: alia fraudulenter præparata. Nec enim quisquam considerat concreti naturam, neque modum procedendi; sed quo magis mirabile ac inexpectatum emergit medicamentum, hoc plus æstimatur, si modo laboriosum minusque vulgare fuerit. Equidem unicus alias finis est omnium præparationum, tam pharmaceuticarum quam Chemicarum, ut ad usum commoda reddantur, &, ubi necesse, quadantenus emendentur simplicia; itaque separatur purum ab impuro, utile ab inutili: corrigitur virulentum, nauseosum, ingratum, atque sic porro. Quæcunque igitur præparationes utilitatem nullam habent, neque vires concretorum exaltant, sed minuunt, eæ tanquam pueriles, ridiculæ ac vanæ omnino rejiciendæ sunt.

§. 3.

Tales in Officinis præparationes notare possumus quamplurimas, si modo ex effectu judicare velimus. Ita enim observabimus 1. *inutilia* non pauca, prout supra cap. 3. §. 7. innui: Aquas potissimum destillatas penitus inodoras & insipidas. Numquis usus *Aquæ Pluvialis*, *Nivis* vel *Roris Majalis destillati* alius est, quam aquæ puræ fontanæ? Cumque ope Vesicæ nihil evocari possit, nisi quod volatile fuerit, satis apparet, huic destillationi non aliam subjiciendam esse materiam, quam quæ odorata est, siquidem odor de præsentia particularum volatilium testatur. Itaque s. Regnum Vegetabile s. animale suppeditet materiam, si deprehendantur inodora, rejicienda est merito, tanquam minus idonea, è qua laudabilis aqua destillari queat. Tales sunt aquæ inutiles *Alchimillæ*, *Alkekengi*, *Althex*, *Anagallidis*, *Aquilegiæ*, *Asparagi*, *florum Bellidis*, *Borraginis*, *Buglossi*, *Bursæ Pastoris*, *Calcatrippæ*, *Calendulæ*, *Capillorum Veneris*, *Candiacæ*, *Carduii benedicti & Mariæ*, *Centumnodii*, *Chelidonii minoris*, *Cichorii*, *Consolidæ Majoris*, *Costæ*, *Cucurbitæ*, *Cuscutæ*, *Cynosba-*

nosbati, &c. &c. Ex animali Regno *aqua Albuminis Ovorum, Spermatis Ranarum, Seri Lactis:* Nec melior foret *aqua Cordis Cervi, Cornuum Cervi tenellorum, Hirundinum, Picarum, Pulmonum Vituli*, nisi alia fragrantiora & utiliora simul, aromatica, & plantæ aromaticæ, adjicerentur. In totum ergo nec laudari nec rejici possunt, sed in tantum, quatenus vel utilia vel inutilia recipiunt. Quis enim *aquam Carbunculi seu Imperatoris Maximil.* respuat; quanquam juxta Schrœderi præceptum flores Borraginis, Herba Endiviæ, Avellanæ, Semen Pœoniæ, Rasura Cornu Cervi, Aurum foliatum, Margaritæ, Ossa de Corde Cervi, Lapidesque Percarum intempestive admisceantur. Sed de his utpote Compositis Capite sequenti.

§ 4.

Deinde ad ridicule præparata 2. referri omnino debent *supervacaneo labore facta.* Quid sibi volunt *flores Benzoë?* quid *oleum Camphoræ?* utpote quæ tota substantia æque laudabiles sunt. Anne melior est *lapis prunella* nitro puro? Eccur solvimus & præcipitamus iterum *Sulphur, Succinum, Cornu Cervi & Alces, Ebur, Dentem Apri, Castoris, Equi marini., Mandibulas Lucii Piscis, Matrem Perlarum, Oculos Cancrorum, Ossa Sepiæ, Ovorum Struthionis* &c. nisi facultates congenitas evertere velimus, quando emendare in *Magisteriis* non licet. Numquid peculiare promittit *Clyssus* vel *Spiritus Antimonii, Martis sudorif. Æruginis cum Sulphure, Aperitivus Penoti*, quod alia non præstent facilius parabilia. Annon puerile opus est Nitrum, Sal marinum atque Fossile destruere ac destillare primum, Spirituique acido non sine sumtibus parato iterum adjicere Sal fixum vel volatile, ut in salsum convertatur, sub titulo *Spiritus Nitri vel Salis coagulati* postmodum frustra servandum; nec enim *Spiritus Vitrioli coagulatus, Tartarus vitriolatus & nitratus, Nitrum vitriolatum* atque similia inter se adeo dissident, quin unum vel alterum eorum sufficere loco salsorum omnium possit. Idem de *Terra foliata tartari* & *Liquore illius* dice-

Digitized by Google

rem, nisi quotidianus usus, etiam Medicinæ tyrannus, eum defenderet. Examinemus tamen processum. Annon tartarus calcinatur primum, ut deposita quam habet, aciditate in alkali convertatur: huic vero acetum affundimus destillatum, ut quantum possibile pristinam acquirat naturam; sed per destillationem abstrahendum iterum acetum est, idque opus aliquoties repetendum, si curiosior esse velis. Fac ut in cella fluat residuum, & sic paratus est liquor terræ foliatæ tartari, quodammodo lixiviosus, si paulo fortiorem ignem adhibeas sub finem destillationis. En liquorem alkalino salsum, sed operose paratum, qualem nullo alias negotio impetramus è cineribus vegetabilium, si modo lixivium à sale fixo residuum servemus. Verum nec laboris supervacanei pœnitet, alioqui parcerent ei, quando *Æs ustum & Crocus Veneris vel Martis adstringens atque aperitivus* desideratur, cum è capite mortuo Æruginis atque Vitrioli hæc omnia gratis & copiosè haberi queant.

§. 5.

Haud magis æstimanda sunt 3. *imperfectè* ac saltem superficietenus *elaborata*. Ecce *Cornu Cervi vel Ebur Philosophice ac sine igne calcinata.* Habes autem utramque tam ex integro raspatum quam ustum: si gelatina tibi displicet, recipe ustum; si vero fluctuas, optasque medium quoddam, misce pro lubitu cum raspato ustum. Interim Philosophi nomen depone ad hunc actum, quamdiu sine judicio puerile tentas artificium. Numquid aliud *Spiritus Tartari* quam acidum phlegma, oleo adusto aliquantisper impraegnatum? atque idem nihilominus ingreditur *Mixturam simplicem*, vevera simplicem, id est, minus ingeniosam, item *Tincturam Bezoardicam* sine Bezoar. Si enim aceto vini alexipharmaca virtus inest, cur loco Spiritus Tartari non idem recipis destillatum; nam & adustum sponte fluit, si ad siccitatem usque destillationem continuare velis; atque ita sat acre prodit, ut partem aliquam Spiritus Vitrioli affundendi detrahere tutò queas. Quodsi vero majora speras

ras

ras de Sale volatili aut Spiritu Tartari urinoso, facillimum erit è vini fecibus putrefactis eos parare, ut tanta ignis tortura non indigeas, neque additione nitri, calcis vivæ aut silicum, quemadmodum in destillatione *Spiritus Carminativi de tribus*, *aut Amelungi Tinctura Nephritica* fieri solet. Dubito tamen, an hoc pacto nobilius impetres remedium, si hunc Spiritum tartari volatilem cum Spiritu Vitrioli misceas, quoniam ab hujus acore Sal illius volatile rursus destruitur; saltem qui mixturam simplicem aut Tincturam bezoardicam ut vulgo paratur, ex acidis, aromaticis, atque spirituosis, utilem quandoque reperit, ejus intentioni neque Spiritus volatilis tartari neque Camphora in majori pondere adjecta satisfacere vel convenire poterit.

§. 6.

Quis enim nostrum 4. *dubiis facile* fidat, quamdiu de illorum viribus incerti sumus. Non dicam *Antimonium Diaphoreticum simplex & Martiale*, itemque *Antihecticum Poterii*, modo vomitus, modo alvum, modo sudorem movere, dum initio Antimonium non accurate pulverisatum, ac postmodum cum Nitro non sufficienter fusum fixatumque fuerit; possent namque Pharmacopœi certiores de horum facultatibus esse, si ad horam fluere in Crucibulo illa permitterent; quandoquidem vero in mera detonatione aut leni ac momentanea fusione plerumque acquiescunt, itaque antimonialia raro secure dantur. Ast magis periculosa sunt vomitoria & purgantia dubio processu comparata. De *Auro fulminante* certum est, illud modo ignavum, modo corrosivum existere, quo plus minusve in edulcando eo laborarit artifex; atque ideo nemo huc usque illo utitur solo, sed cum aliis maritato, ne vel nihil agat, vel nimium operetur. In præparatione *Tartari Emetici* vel *Croci metallorum absinthiaci* quis est, qui non fallatur? nam & in croco metallorum parando, ac postmodum in digerendo aut decoquendo, ignem vel fortiorem vel leniorem adhibere potest, unde insignis emergit pharmacorum differentia. Idem de

Digitized by Google

de *Syrupo Rubi Idæi emetico* metuendum: accedit, quod particulæ antimoniales tractu temporis subsidant fundumque petant cum saccharo in Crystallos abituræ, unde Syrupus reliquus vim suam paulatim amittit. Minus laudabilis est præparatio *Scammonii Sulphurati vel Diagrydii Cydoniati;* quantum enim arenæ aliarumque rerum peregrinarum adjectum sit, scire Pharmacopœum non attinet, cum tamen exinde justam decernere dosin oporteat. Potius recipit massam, purior an impurissima sit, parum sollicitus exponit fumo sulphuris accensi, aut malo Cydonio excavato ingerit ut per coctionem à succo ejus corrigatur. Quemadmodum autem impuritates scammonii hac ratione non removentur debite, ita nec ipsum purgans æquales habere vires solet: quod enim inter fumigandum funditur id enervatur fere, quod intactum relinquitur, non aliud quam crudum est. Pariter in Cydoniato se res habet, quo acidius adhibetur pomum, hoc mitius evadit scammonium: quo dulcius maturiusque pomum, hoc fortius superest purgans. Sed *Lazuli lotio* non modo dubia sed etiam prorsus inepta est: nec enim Pharmacopœus sibi constat, qualem post loturam velit: si lapidosum optet, cur non crystallum purissimam potius recipit aut Saxum purius? si coloratum seu metallicum, cur non optimum eligit ultramarinum? Nihil proinde agit, siquidem ejusdem dignitatis est & quod removet & quod cum tædio servat, & quidem pro conditione mineræ modo magis modo minus nauseosum.

§. 7.

Plura si nosse cupis inepta seu 5. recensenda *incongrue facta*, en illustria quædam specimina? *Oleum Perlarum, Carbunculi, Coralliorum.* Numerantur scilicet Margaritæ, Lapides pretiosi & Corallia inter Cordialia, procul dubio si acidus humor in corpore peccet, convenientissima. Sed quis usus erit præcipitantium seu absorbentium, postquam saturata sunt ac penitus dissoluta per acetum, succum Citri, Spiritum Salis aut acidum quodcunque. Si diureticum salsumque liquorem

expe-

expetas, certare vel etiam pari passu ambulare cum liquore Lapidum Cancrorum aut Nephritico poterunt. Si vero Cordiale desideras medicamentum, insigniter erras. Verum nec Chemici magni nominis desunt, qui *Sal Coralliorum, Margaritarum & Matris perlarum* inter corroborantia miris depraedicant encomiis, atque hoc pacto ad Laudanum opiatum, Elixir uterinum aliaque polychresta recipiunt. Errant similiter, qui nimis volatilia redigere in formam Extracti volunt. Quanquam enim per affusum vini spiritum virtus simplicium ejusmodi eliciatur commode, non remanet tamen in fundo, sed abstrahitur simul cum menstruo, ut non nisi magma ignobile utplurimum supersit. Hujus farinae sunt extractum *Cochleariae, Liliorum convallium, Rutae, Salviae, Majoranae, Melissae, Menthae, Paeoniae, Rosarum, Violarum, Primulae veris, & in* genere odoriferarum plantarum. Nec satis attendisse videntur insitam rerum naturam, convenientiam & dissensum, qui *oleum Cydoniorum vel foliorum Salicis* parare docent per infusionem olei communis; quomodo enim cohaerent inter se adstringentia & emollientia? Ecquis fingendus est casus, in quo tale oleum prodesse valeat?

§. 8.

Enimvero sunt alia 6. quae de industria praeparando corrumpunt Pharmacopoei; plus minusve prout ipsis libuerit. Macerant nimirum quaedam in aceto, ut castrentur, e. g. *Radix Ari, Esulae, Hellebori, semen Cumini, Coriandri, fructus Anacardiorum, Gutta Cambodia &c.* Alia torrent ut enerventur, *Rhabarbarum & Opium*: alia comburunt uti Sericum; utque salia fixa in majore prostent numero, cremant vegetabilia aromatica, adstringentia, refrigerantia, emollientia & anodyna, quasi vero nativa virtus in cineribus post deflagrationem superesse possit. Talis est *sal fixus Angelicae, Anisi, Acori, Calaminthae, Carvi, Caryophyllatae, Cherefolii, Cinamomi, Cumini, Foeniculi, Hyssopi, Liliorum convallium, Matricariae, Melissae, Origani, Petroselini, Rosmarini, Rutae, Salviae, Serpilli, Menthae,*

Perfoliatæ, Prunellæ, Tiliæ, Mercurialis, Borraginis, Buglossi, Pæoniæ, Altheæ, Malvæ, Melioti, Chamomillæ vulgaris atque Romanæ, Sambuci, Anethi, Nicotianæ. Si autem specifica virtus inter deflagrandum perit, cur non utimur sale Tartari vel cinerum clavellatorum loco istorum omnium? Quid perdimus resinosa vel dulcia, & destruimus facultates insitas, quando spiritum atque *oleum è Ligno Guajaco, Mastiche, Olibano, Gummi Ammoniaco, Melle, Saccharoque destillamus?* Annon alia suppetunt olea empyrevmatica, ut ex oleo communi olivarum in se mitissimo præparare contrarium plane oleum philosophorum necesse sit? Iudicent alii, annon Petroleum explere vices hujus & olei succini, & quorumcumque similium abunde valeat.

§. 9.

Non aliam vero hujusmodi præparationum prorsus incongruarum causam existimo, quam quod gloriæ sibi ducant Ciniflones, si evertere queant omnia; accedit cupido ditescendi, qua permoti nec fumum vendere ac manifeste falsa erubescunt. Appellabimus hæc 7. *sophistice præparata.* Instar omnium *Aurum potabile seu Tinctura Solis*, quæ tamen communiter nil minus quam de Auro participant. Aut enim Auri solutionem continet in se, tum corrosiva est admodum instar olei Vitrioli, ut vix unam alteramque guttulam copioso dilutam vehiculo ægris exhibere queamus: aut svavis est ac temperata, omnis metalli expers, cochleatim sumenda, si eam experiri velimus efficacem. Sed impostura est enormis, Auro tribuere vires, quas rectius, si modo aliquæ sunt, menstruis assignare decebat, nisi decipere incautos largaque pecunia pretiosam vendere Tincturam propositum esset. Utinam considerarent hi deceptores pessimi, non æris modo sed etiam vitæ jacturam frequentius ægrotantes facere, dum fraudulento consisi remedio alia meliora magis convenientia negligunt. De *Antimonii Tinctura & Oleo dulci*, ut & de *Sulphur Vitrioli* nihil dicam, nisi quod amplissimis promissionibus Autorum & expe-

expectationi miserorum haud respondeant. *Coralliorum* autem *Tincturam intactam* relinquere nequeo, utpote quæ non minus dolosa est quam Aurum potabile. Habemus in Officinis nostris præter simplicem tres adhuc compositas, D. Michaëlis, *antiscorbuticam, sassafratam & cum Spiritu Cordis Cervi paratam.* Nullum est dubium, quin additamenta suppleant Coralliorum defectum in iis: speciatim autem de Tinctura Coralliorum cum Spiritu Cordis Cervi moneo, eam quidem, nisi Ambra Moschoque animetur, esse vanissimam. An vero mulieribus promiscue, febreque maligna correptis exhiberi secure possit, de eo videant, qui vix quenquam mori permittunt prius, quam hac Tinctura tanquam suprema benedictione donatus fuerit.

§. 10.

Magno conatu magnas nugas, i. e. labore plurimo parata nullius momenti remedia vidimus plurima. Itane de corio luditur humano? de sanitate? de vita? Sed quid mirum? quandoquidem his diebus Ars Medendi fere desinit esse liberalis, & Medicamentorum præparatio imperitis relinquitur, pro lubitu instituenda. Nec vero sufficit culpam conjecisse in Pharmacopœum, si fortassis remedia non fuerint, qualia esse debebant, Medicus profecto, ut suo satisfaciat officio, tenetur etiam, ne nihil eorum intermittat, quæ profutura ægris novit ac nosse debet. Quapropter & seligere optima, & curam gerere oportet, ut rite cuncta præparentur, ne morbus in defectu remediorum idoneorum ac necessariorum vel protrahatur vel deterior fiat cum ægrotantium insigni dispendio sumtuum viriumque vitalium. Argumentor sub finem hujus Capitis ad hunc modum: Quæcunque Medicamenta implicant nugas, imprudentiam vel imposturam cum damno ægrorum conjunctam, ea merito rejiciuntur. Atqui Medicamenta inutiliter, supervacuo, imperfecte, dubie, inepte, corrupte, sophistice præparata, implicant nugas, imprudentiam, imposturam cum damno ægrorum conjunctam. Ergo rejiciuntur merito.

CAP. VII.

De *Incongrue mixtis.*

§. 1.

SI ea foret Simplicium conditio, ut adversus quemvis morbum saltem unicum daretur Medicamentum omnibus circumstantiis satisfaciens, non indigeremus compositione aliqua. Quoniam vero pro diversitate Subjectorum idem morbus sæpenumero variat, diversis comitatus symptomatibus, itaque miscere frequentius oportet Simplicia, ut indicationibus ex omni parte satisfiat. Fieri autem id ipsum debet cum judicio, ne quid frustra, temere vel inepte adjiciatur. Ut enim compositio Medicamentorum instituatur decenter, attendendum est ad Circumstantias longe plurimas, virtutem, saporem, odorem, colorem, consistentiam, quantitatem, numerum, proportionem & ordinem ingredientium. Has qui negligit, miscere Medicamenta non videtur, sed confundere, vel etiam corrumpere. Unde nec mirum est, si frequentius ægri majus levamen auxiliumque sentiant ab usu Simplicium, forte à radicum collectore commendatorum, vel ab unguento quodam artificiose haud excogitato, quam à Chirurgorum, Pharmacopœorum vel etiam Medicorum apparatu omni, ut ut specioso, magnisque laboribus sumptibusque comparato.

§. 2.

Recipiuntur 1. frustra *inutilia* quædam ad Compositionem. Quid enim e. g. pro Epithemate Epatis valebit *pulvis Coralliorum ac Spodii;* pro Epithemate Cordis etiam *Fragmentorum Lapidum pretiosorum omnium, Ossis de corde Cervi, Margaritarumque præparatarum pulvis,* externe applicatus? Quid volunt *Entalia & Dentalia, Umbilici, Corallia, Crystallus & Marmor* in *Unguento citreo* seu *Basilico* Nicolai? Quid *Conchæ Venereæ ustæ* in *Pilulis de Bdellio?* Quid *Carpobalsamum, semen Saxifragiæ, Asparagi, Rusci, Milii Solis* atque *Rosarum* in *Pilulis Arthriticis?*

Digitized by Google

Nimirum inutilia in hoc passu dicuntur non tantum ea, quæ respectu morbi talia sunt, sed & quæ respectu formulæ, ad quam recipiuntur, inutilia existunt, ac minus quadrant. e. g. *Radicem Ireos nostri Ebuli* atque *Curcumæ, Rhabarbarum, Herb. Soldanellæ, floresque Genistæ* hydropicis prodesse nullum est dubium; ast qui peculiare *Sal hydropicum juxta Mynsichtum* exinde sibi promittit, vanus est, siquidem facultas horum purgandi per combustionem non minus perit, quam *seminis Erucæ, Cumini, Cubebarum, Nucis Mosch. Macisque* virtus carminativa.

§. 3.

Annon frustra miscentur 2. quæ plane sibi *similia* sunt & æquipollentia, e. g. *Sal Cardui Bened. Absinthii* & *Centaurii min.* in *Sale febrili Mynf. Corallia rubra* & *alba, Bolus* vel *Marga* cum *Terris sigillatis* aut *Creta: Radix Altheæ* ac *Malvæ, Polypodii* & *Glycyrrhizæ, Cinamomum* & *Cassia, Cardamomum majus* & *minus; Piper album, nigrum* & *longum: Cornu Cervi* & *Alcis, Lapides* & *Chelæ cancrorum, Mater perlarum* & *Margaritæ* &c. in *pulvere Pannonico, Marchionis Anglico*, aliisque Compositionibus passim. Quanquam enim in his atque similibus aliqua deprehendatur differentia; exigua tamen est, nec adeo attendendæ, nisi velimus in minimis videri nimis curiosi. Quid juvat *Saccharum albissimum* cum *Cando* atque *Penidio* sociare ad *Trochiscorum Bechicorum alborum* & *nigrorum* fabricam? Nihil frequentius est, quam ad Emulsionem recipi *quatuor semina frigida majora*, quasi unicum ex iis non sufficeret. Vidi hominem pauperrimum & simplicissimum simul, quotiescunque panem ederet quotidianum, primum separasse cum cura crustam & degustasse, post micam, ultimo combinasse iterum utramque partem æquali magnitudine atque in bolos formasse modo una, modo vel alternis vicibus masticandos. Hoc pacto, ajebat, se posse multiplicem parare cibum ex unico pane. Ego autem misertus hominis, quæro quid potaret? Aquam, respondet, ubique obviam: quot pu-

 tei,

tei, scaturigines, flumina in hac regione sunt; tot mihi potus genera; sed optimus est, quisquis in manus venit sitienti. Hæc ille. Jam vero cogitandum cunctis Cordatioribus relinquo, annon stupidiores sint simplicissimo, qui non raro in potionibus fontanam cum fluviatili h. e. insipidam cum fatua miscent aqua; nec enim aliud agunt, qui *Nucem Moschatam* cum *Mace* in Tragea præscribunt, & in decocto *Corticem Guajaci* cum *Ligno*, quam quod crustam panis cum mica rursus connectant.

§. 4.

Pertinent ad vanas Compositiones 3. etiam illæ, quæ *fugitiva & minus durabilia* recipiunt: *Camphoram* e. g. *Sperniola Crollii*, & *Species de Tragacantha*, *Ambram* vel *Moschum pulvis Analepticus Mindereri*, *Cachecticus Quercetani species Rosata*, *Cordiales*, *Latificantes*, *Liberantes*, &c. In genere Aromata & quicquid odorem de se copiosum spargit, in forma pulverum asservari non debent. Norunt id coquinæ aut matres familias, Cinamomum, Caryophyllos, Zingiber ac Piper, integra potius quam contusa servantes, quod magnam partem suæ bonitatis amittere hac ratione illa experiantur. Annon simile quid accidit in Officinis, ubi plusquam sexaginta species Aromaticæ præter modo nominatas habentur, quarum tamen usus tam frequens haud existit; si vero quoddam eorum aliquando præscribatur, non potest non ignavum ac pene inutile interea fieri. Cur ergo tolerantur? Nec enim adeo ingeniosæ sunt Compositiones, quibus pares non ex tempore discipulus medicamentarii conficiat. Careamus his igitur, & ubi opus, sumamus Aromata & quæcunque odorata potius recentia.

§. 5.

Magis ineptæ sunt 4. Compositiones, quæ constant *contrariis ac pugnantibus* inter se, ita ut unum ex ingredientibus destruat alterum, ejusque Operationes impediat; quando videlicet suaveolentia coëunt cum fœtidis, dulcia cum amaris, refri-

Digitized by Google

refrigerantia cum calefacientibus, humectantia cum siccantibus, incrassantia cum resolventibus, adstringentia cum purgantibus, atque sic porro. Num quid ineptius inveniri potest, quam *Castoreum*, *Sagapenum*, *Asam fœtidam* jungi *Cinamomo*, *Ambræ* aliisque svaveolentibus? nihilominus id fieri assolet in Laudano opiato & hysterico; in Pilulis fœtidis, arthriticis, &c. Ecquid valet *Polypodium* cum *Colocynthide* copulatum in Pilulis aggregativis? *Glycyrrhizæ succus Absinthiique* in Pilulis, de Rhabarbaro? Forsan non deerunt, quibus dulcamara placent, alioqui frustra pararetur *Syrupus vel Conserva, vulgaris & Pontici Absinthii, Centaurii minoris, Chamædryos &c.* Quis *Camphora* cum Albumine ovorum, Cerussa & Oleo rosato temperatæ *in Unguento ad ambusta vel Albo Camphorato sit* usus, ægri testantur eum experti. Annon *Mucilagines Psyllii, Lini, Althea, Malva* ac *Cydoniorum* deponunt suam emolliendi facultatem vel humectandi, quandocunque *Lithargyrium, Cerussa* & acriora gummata vel resinæ iis adduntur, prout *in Emplastro Diachylo*; *Unguento ad hæmorrhoides &c.* Nec temperare Catarrhi acrimoniam vel incrassare serum tenuius poterunt *flores Sulphuris* ac *Magisterium Benzoë in pulvere* [*Pectorali D. Mich.*] *ubi Radix Ari* copiosior adjicitur. Fortasse melius etiam foret ad roborandum stomachum servare *Cydoniorum fructus*, quam inutiliter terere ac perdere in præparatione *Gelatinæ laxativæ*.

§. 6.

Huc referimus merito quoque Compositiones illas, quæ 5. *nociva in* se continent. Vulgo notissimum est, quam ægre ferant *saccharum* mulieres ad passiones hystericas pronæ; ast *in pulvere hysterico August. & contra abortum* idem superaddi religio est. In vulneratis dum inflammatio adest, nocet manifeste vinum, Spiritus vini, volatilia & acria quæcunque: non verentur tamen Practici ad imitationem D. Michaelis propinare quandam *essentiam Vulnerariam*, ex acribus adstringentibus & resolventibus paratam cum spiritu vini,

cui

cui etiam pro lubito *essentiam Mumiæ aut Tincturam Myrrhæ* infundunt: quo vero cum successu detur, ipsi viderint. Quis Phthisico permittat Piperis esum? ast *Confectionem Archigenis*, longo nigroque sat acuatam, commendant communiter omnes. Verum quæ nominavi, nociva saltem sunt particulariter huic vel illi subjecto, aut in certo morbi genere. Sunt alia universaliter nociva ideoque prorsus rejicienda, uti *Lazuli* & *Armenius lapis*, de quo Cap. III. §. 6. videri potest: item *semen Hyoscyami* similiaque narcotica. Ingreditur autem hoc ipsum *Pilulas de Cynoglossa, Confectionem auream Alexandrinam, Athanasiam magnam, Trypheram magnam, Philonium Persicum & Romanum*; dumque in his minor quantitas occultatur Hyoscyami, haud licet ejus virulentiam satis addiscere, quam tamen, si seorsim exhibitum fuerit, manifeste cernimus, quatenus homines mire stupidos reddit, quanquam in dosi non excedatur. De *Nuce Vomica* sane dubito, an unquam solitarie quis eam tentarit prius, quam in *Electuarium de Ovo vel Camphoratum Keglcri reciperetur.* Ponamus autem illam vel alexipharmacam vel deleteriam esse, quid sperandum vel metuendum ab ea, cujus ne unicum quidem granum ad integræ drachmæ dosin redit. Sed optimum erit vel omittere in casu dubio quod suspectum est, vel potius totum rejicere compositum, ne mutilando formulam injurii simus in Authorem.

§. 7.

Profecto malim 6. *antiqnas Compositiones* omnes supprimere, utpote *sine ordine, sine proportione, sine artificio*, aut verius *sine omni judicio utplurimum conscriptas.* Quo plura in iis numerantur ingredientia, hoc plura notari possunt errata, ut jurare ausim, in quamplurimis non tam fuisse illa de industria sic collecta, quam fortasse casu aut per errorem collapsa, corrasa, confusa, coacervata. Nec enim ratio apparet ulla, propter quam pene innumera in eandem confluant pyxidem, quæ nec inter se quadrant, nec morbo recte oppo-

opponi possunt; Pro polychrestis tamen, si non universalibus ac Panaceis, venditanrur quandoque Cephalica, Cordialia, Becchica, Stomachica, Epatica, Splenetica, Diuretica, Sudorifera, Purgantia, Opiata & nescio quæ non absurdissima, & se invicem destruentia in unum congeruntur cumulum. Adeo inconditæ sunt pleræque formulæ, ut frequentius autor earum videatur studiose ineptire; instar omnium sit, *Mithridatium* & vix differens, nisi auctior foret *Theriaca*. Ecce tibi *Cephalica* in Theriaca, Nardum Indi & Celtic. Dictamnum Cret. Stœchadem Arab. Polium Cret. Amomum, Cardamomum & Ammi: *Cordialia* sunt Rosæ, Cinamomum, Cassia lignea: *Becchica* sunt Trochisci de Scilla, Iris Illyrica, succus Glycyrrhizæ, Thus, Styrax Calaminta, Gummi Arab. *Stomachica* sunt Magma Hedychroi, Piper longum, nigrum & album, Zingiber, Opobalsamum: *Carminativa*, Costus, Meum, Acorus, fol. Malabathri, Anisum, Schœnanthium, Fœniculum; *Uterina*, Nepeta, Castorium, Galbanum; *Aperientia*, Myrrha, Marrubium, Chamæpitys, Chamædrys Cretica; Seseli, Thslaspi, Hypericum, Aristolochia, Centaurium minus; *Diuretica*, sunt semen Petroselini Mac. Terebinthina, semen Dauci Cret. *Sudorifera*, Trochisci de Vipera, semen Buniadis, comæ Scordii Cret. Terra Lemnia, Phu Ponticum, Gentiana; *Adstringentia*, Rad. Quinquefolii, succus Hypocistidis, & Acaciæ; *Purgantia*, Agaricus, Rhabarbarum, Sagapenum, Opopanax; *Anodyna* sunt Opium, Crocus. Reliqua *nullius* sunt *pretii*, Chalcitis, Carpobalsamum, Bitumen judaicum. Videlicet in Universum 64. sunt ingredientia, etiamsi non attendamus, quæ ad Compositionem Trochiscorum Scilliticorum atque de Vipera, itemque ad Magma Hedychroi recipiuntur. Atqui nec hic sufficit numerus, sed à Medicis Romanis & Bononiensibus auctus fuit, usque dum ad 90. ascenderet; nempe addenda erant adhuc varia, Trochisci de Camphora, Scordium nostrum, Folia Card. Ben. Rhaponticum, Radix Tormentillæ, Zedoariæ, Myrobalani Emblicæ ac Chebulæ, Siler montan. Abrotanum, succus lentisci, &c.

Digitized by Google

§. 8.

Quem in finem, quæso? scilicet ut auctior prodiret Theriaca. Sed ponamus hæc omnia materialiter inter se cohærere optimè; formaliter tamen spectata plusquam puerilem ostendunt simplicitatem. Annon sana ratio dictitat, similia esse conjungenda, contraria separanda: item in exhibendis mitioribus Medicamentis nos liberaliores esse debere, in generosis parciores, atque sic porro. Cur igitur non conjunguntur Anodyna, Purgantia, Aperientia & Adstringentia. Si vero id ipsum nimis laboriosum foret, cur non Radices, Herbæ, Semina, Succi &c. in certas rediguntur classes, aut ad minimum ordine Alphabetico recensentur ingredientia, ut saltem qualicunque methodo digesta videri queant. Quid dicam de Proportione? Conceditur largissima dosis, quibus competeret parcior, & è contrario parcissima, quæ largiore propinanda erant. Præscribuntur æquali pondere, quæ plane diversæ naturæ ac efficaciæ sunt; sed inæquali, quorum virtus non dispar est. Exempli loco sit Opium, cujus tres recipiuntur unciæ, Croci drachmæ sex, Gummi Arabicum & Cardamomum in æquali dantur pondere: piperis longi sumuntur Unciæ tres, nigri & albi drachmæ sex. Si rationem hujus rei postulas, nulla reddi potest alia, quam sic voluisse Autores: forsan etiam habuisse alios, quos imitati fuerint; Nam & recentiores putant, hodie adhuc id sibi licere, quod olim haud prohibitum fuit. *Pilulæ de Cynoglossa*, prout à modernis correctæ cum Castorio leguntur in Pharmacopœa Augustana recipiunt *Opii, rad. Cynoglossi, seminis Hyoscyami ana unciam semis, croci Drachmam unam semis.* Quis non probaret potius Croci unciam unam, Opii drachmam unam, spreto Hyoscyamo? Anne Colocynthis æquali pondere cum Hermodactylis, Myrobalanis, foliis Sennæ, Agarico & Epithymo rectè miscetur; id tamen jubet Mesue in *Pilulis de Hermodactylis, Nicolaus in Pilulis de Hiera, de Myrobalanis & octo rebus* &c. ergo inhærendum est stricte formulis medicamentorum etiam absurdissimis.

§. 9.

§. 9.

Enim vero si hæ tolerantur vel probantur Compositiones, cur non, quotquot in officina prostant, Simplicia & Composita in unam cogimus massam? Nec dubium est, quin ex innumeris ita collectis unum velalterum habeatur semper, quod cuique morbo directe oppositum sit. Id, nisi fallor, in mente habuit *Matthiolus*, quando ad *Antidotum* suum non modo species ad Mithridatium & Theriacam requisitas recipit, multisque additamentis auget, sed præter alia Composita ipsam quoque Theriacam ac Mithridatium admiscet, si quid forte in una Compositione omissum, ut cum altera tamen accedat. Legi autem merentur Zvvelferi Animadversiones in eam. Plura non addo: jamjam enim & chartæ & temporis pœnitet, huic examini Compositorum cæterarumque ineptiarum impensi. De Compositis enim, qualiacunque sint, constanter statuo, deleantur in totum. Indignus namque titulo Medici videtur, qui non quotiescunque velit, ex tempore meliora & ad ægrorum quorumcunque statum magis accommodata præscribere valeat. Ad nauseam quippe vidimus, quam parum in hactenus notis Compositionibus insit vel artificii, vel judicii. Argumentor proinde hunc in modum: Quæcunque Medicamenta nec adeo utilia neque necessaria sunt, sed multis modis inepta, illa ex Officinis dimitti possunt, Atqui Composita pleraque nec adeo utilia, neque necessaria sunt, sed multis modis inepta. Ergo ex Officinis dimitti possunt.

§. 10.

Verum videbitur Censura hæc mea Medicamentorum Officinalium non paucis rigorosior: utinam excitet Viros cordatiores, utinam Principes, qui hoc etiam in passu salutem publicam curarent, statumque Pharmacopoliorum summe depravatum tandem aliquando corrigerent, reformarent. Id mecum optant omnes boni, haud facile sperant: Causam reddit Leonh. Fuchsius in Dedicatione Operis Nicolai Myrepsi h. e. Ungventarii Alexandrini; cujus verba hæc sunt: *Etsi medicinæ, arti omnium pulcherrimæ, utilissimæ ac maximè necessariæ, paucis admodum annis plurimum de pristino suo nitore accessit, hæcq; multum veteris splendoris recuperavit: tamen omnibus constat, eam partem, quæ de medicamentis tum simplicibus tum compositis agit, nondum plane esse expolitam suisque mendis prorsus repurgatam: neque id sane temere. Nam obstat inprimis rei difficultas & magnitudo, cur ea celeritate qua cæteræ hujus artis partes, suum splendorem nancisci nequeat. Ut enim simplicium quis exquisite notitiam habeat, atque mistorum ex iis naturam cognoscat, huic necesse est, ut terra nascentium omnium species, formas, discri-*

Digitized by Google

scrimina, qualitates, adeoque vim omnem diligenter expendat perspectamque habeat: item prata, segetes, areas, campos, vineas, hortos, sylvas, montes, collium flexus, valles, planities, opaca, lucos, ipsa etiam terra marisq; viscera lustret. Quibus sane omnibus perlustrandis quum unius hominis vita haud sufficiat, quid mirum si hujus partis progressus sint tardiores? præsertim quum hanc tarditatem non parum medicorum nostræ ætatis ignavia juvet. Quotus enim quuq; est Medicorum, qui simplicium cognitione incensus, vel proximum lucum hortumve petere velit? tantum abest ut vastas ac longinquas solitudines lustrare dignetur. Quin eo stupiditatis plurimi illorum perveniunt, ut hanc rem ad se non pertinere existiment. Quocirca præclare rem gessisse putant, si ad præscriptum indoctissimorum pharmacopolarum, in quos hanc plane curam transferunt, nullo neque delectu neque judicio adhibito, quævis ipsis oblata medicamenta usurpent: ut nemini mirum videri debeat, si ægroti ab iis medicamentis interdum non solum nil juventur, sed plurimum etiam lædantur. Sunt enim & ipsi pharmacopolæ, æquè atq; Medici, simplicium medicamentorum rudes & ignari, ut qui etiam curam cognoscendorum & inquirendorum simplicium in mercatores omnium avarissimos, & ad fallendum pulchre instructos, stultas deniq; ac magna ex parte superstitiosas mulierculas, ex quarum fide toti pendent, rejiciant. Quare qvum universum fere medicæ materiæ negotium hodie sit in mercatorum, mulierculArum, & imperitorum seplasiariorum manibus, non est cur de pristino ejus nitore nobis aliquid polliceamur: præsertim qvum in hodiernum usq; diem adulterina multa, quæ pro legitimis in usum quotidianum irrepserunt, pasim in publicis medicorum officinis impune ferantur, ac spectantibus etiam medicis, nullo metu, medicamentorum misturis & compositionibus inserantur. Tantum enim abest ut imposturam hanc prohibeant, ut potius pro ea tuenda ac asserenda, haud secus quam pro aris & focis digladientur. Ut certe mirum non sit, si seplasiarii quoque ipsi hæc errata, freti medicorum patrocinio, tanquam sibi per manus tradita, forti animo & alacriter retineant ac defendant. Proinde non est cur pristinum nitorem recuperaturam hanc partem medicinæ, quæ simplicium notitiam tradit, speremus, nisi primum doctissimorum hominum industria & assiduis laboribus, à suis erroribus, qui vitio temporum & medicorum negligentia in illam irrepserunt, (perinde ut olim Augiæ stabulum) ab immensa fimi copia fuerit repurgata.

Tantum.

❧ (o) ❧

Digitized by Google